लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सबैला नगरपालिका, धनुषा

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सबैला नगरपालिका, धनुषा

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, मधेश प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/445

श्रीमान् नगर प्रमुखज्यू,

सबैला नगरपालिका,

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, धनुषा।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(तारा प्रसाद पाण्डे)
नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

Office of the Auditor General

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, मधेश प्रदेश

काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/445

श्रीमान् नगर प्रमुखज्यू ,

सबैला नगरपालिका,

नगरकार्यपालिकाको कार्यालय, धनुषा ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमा अन्तरसकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय, विविध कोष लगायतका कारोबार समावेश गरेको छैन ।

२.२. नगरपालिकाको आय र व्यय तर्फ रु. १ अर्ब ६९ करोड ४६ लाख १५ हजारको लेखापरीक्षणबाट रु. ३ करोड ३ लाख १८ हजार बेरुजू देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु. २० लाख ५७ हजार सम्परीक्षण भई असुल गर्नुपर्ने रु. १२ लाख २९ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. १ करोड १४ लाख ८६ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. ५६ लाख ८६ हजार र पेश्की बाँकी रु. ९८ लाख ६१ हजार गरी जम्मा रु. २ करोड ८२ लाख ६२ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु. १ अर्ब २ करोड ५ लाख १३ हजार मध्ये रु. १६ लाख १४ हजार सम्परीक्षण भई यस वर्षको थप समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु. १ अर्ब ४ करोड ७१ लाख ६० हजार बाकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले नगरपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौँ। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौँ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगरपालिका प्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

(तारा प्रसाद पाण्डे)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
९४	२०१	३,०३,१८,२१२	०	४३	२०,५६,६७७	०	९४	१५८	२,८२,६१,५३५	१२,२८,७५०	५६,८५,९०२	१,१४,८६,०१८	०	०	१,७१,७१,९२०	९८,६०,८६५

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
धनुषा	१०२०५१२८५२	०	१६१४२१६	१०१८८९८६३६	०	२,८२,६१,५३५	१०४७१६०१७१

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	७२	हजार्ड भत्ता बढी भुक्तानी	१०,९३२
२	२०८१/८२	६४	वितरण भरपाई पेश नभएको	१,८८,०००
३	२०८१/८२	३५	वितरण भरपाई पेश गर्नुपर्ने	९,७४,५७४
४	२०८१/८२	४६	राजस्व असुली	२९,९६०
५	२०८१/८२	१०३	बढी भुक्तानी	१३,२३७
६	२०८१/८२	६९	बढी निकासा	६,०००
७	२०८१/८२	७६	पारिश्रमिक कर	७८,७२५
८	२०८१/८२	५८	निशुल्क पाठ्यपुस्तक	९२,३५९
९	२०८१/८२	५०	धरौटी सदरस्याहाः	२,९९,०००

१०	२०८१/८२	१८.३	धरौटी	१,४५,९५०
११	२०८१/८२	५५	दिवा खाजा	१,७६,०४०
१२	२०८१/८२	७१	इन्टरनेट जडान	३०,०००
१३	२०८१/८२	७४	आयुर्वेद तालिम	११,९००
१४	२०८०/८१	२२	पेश्की व्यवस्थापन	११,१२,०००
१५	२०८०/८१	७२	कम कर कट्ट भएको	२,२१६
१६	२०७९/८०	४३	राजश्व अभिलेख	०
१७	२०७८/७९	२३	पेश्की बाँकी	५,००,०००
जम्मा				३६,७०,८९३

सबैला नगरपालिका, धनुषा

(८०२१७४०९३००)

सबैला नगरपालिका , धनुषा

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिकामा १३ वडा रहेको छ भने क्षेत्रफल ६४.४७ वर्ग किलोमिटर तथा ६२२८२ जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।१०।९ देखि २०८२।१०।१२ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय – व्यय तर्फ रु. १६९४६१५०९३.२४ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ।सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.२११६०१.५ असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ।

विवरण	संचित कोष	दाखिला मिति	बैंक	दाखिला रकम
बढी निकासा छात्रवृत्ति	संघीय	२०८२।१०।११	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड	१८८००
बढी निकासा छात्रवृत्ति	संघीय	२०८२।१०।१२	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड	२७२००
सभा सञ्चालन बढी भुक्तानी	स्थानीय	२०८२।१०।१२	NIC ASIA BANK	१२०८५.५
बढी निकासा	स्थानीय	२०८२।१०।१२	NIC ASIA BANK	१८४७
बढी निकासा छात्रवृत्ति	संघीय	२०८२।११।१३	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड	३४००
बढी निकासा दिवा खाजा र प्रतीं विद्यार्थी लागत	संघीय	२०८२।११।१३	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड	७२७९५
बढी निकासा दिवाखाजा	संघीय	२०८२।११।१७	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड	६१०९५
बढी निकासा पाठ्यपुस्तक	संघीय	२०८२।११।१५	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लिमिटेड	१७७७९
	जम्मा			**२१५००१.५**

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **स्थानीय संचित कोषः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम यस पालिकाले वित्तिय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहयता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएको आयोजनाहरु समेतको आयव्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था निम्न बमोजिम रहेको छ।

आर्थिक कारोबारको एकीकृत विवरण

आय तर्फ			व्यय तर्फ		
सि.नं.	विवरण	रकम	सि.नं.	विवरण	रकम
१	**गत वर्षको जिम्मेवारी**	**४१५३६५९०४.०८**	**१**	**चालु खर्च**	**३६०९४८८९४.६५**
	(क) नगद	०		नगर कार्यपालिका-चालु	१७३८७४३७१.४७
	(ख) बैंक	३६५३४७६३४.१८		संघीय सरकार बाट हस्तान्तरित-चालु	१८७०७४५२३.१८
	(ग) धरौटी बैंक	२७९७५३१९.७८	**२**	**पुँजिगत खर्च**	**२२७३४९०८३.०७**
	(घ) विविध खर्च खाता बैंक	१३३२८५९७.१२		नगर कार्यपालिका-पुँजिगत	२१४८२०६६४.७०
	(ङ) विविध कोष खाता बैंक	७००००००.००		संघीय सरकार बाट हस्तान्तरित-पुँजिगत	१०८४६६८६.३७
	(च) प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१७१४३५३.००		प्रदेश सरकारबाट हस्तान्तरित-पुँजिगत	१६८१७३२.००
२	**संघीय वित्तिय हस्तान्तरण**	**३७८५७०२८०.००**	**३**	**विषयगत खर्च**	**२४६३८१२५६.००**
	(क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	१२८७३९२८०.००		(क) सामाजिक सुरक्षा	२४६३८१२५६.००
	(ख) सशर्त अनुदान	२४९८३१०००.००	**४**	**कोष तथा विविध**	**६५३९८८७.५४**
	(ग) समपुरक अनुदान	०.००		दीर्घ रोग उपचार खर्च	३०५५०००.००

	(घ) विशेष अनुदान	०.००		अन्य पुँजिगत खर्च	११८६५१५.०३
३	**प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हस्तान्तरण**	**१२०४६७३२.००**		कन्टिन्जेन्सी खर्च	२२९८३७२.५१
	(क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	१०३६५०००.००	**५**	**धरौटी फिर्ता**	**३९३७९९९.३०**
	(ख) सशर्त अनुदान	०.००	**६**	**बैंक मौज्दात**	**३१५८४७१७५.३०**
	(ग) समपुरक अनुदान	०.००		धरौटी बैंक मौज्दात	३५५४२१९३.२२
	(घ) विशेष अनुदान	१६८१७३२.००		संचित कोष बैंक मौज्दात	२५८३३१०३३.९०
४	**विषयगत निकासा रकम**	**०.००**		विविध खर्च खाता बैंक मौजदात	११७३४६०२.२२
	(क) सामाजिक सुरक्षा	२४६३८१२५६.००		विविध कोष खाता बैंक	८५२४९९२.९६
५	**आन्तरिक आय**	**१४२५७४१५५.८९**		प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१७१४३५३.००
	(क) आन्तरिक राजश्व	१२९७५७०८.०२	**७**	**सशर्त फिर्ता**	**५१९०९७९०.४५**
	(ख) संघीय राजश्व बाँडफाँड	१०९४५९८६१.७३		सशर्त चालु रकम फिर्ता	४३१५६४७६.८२
	(ग) प्रदेश राजश्व बाँडफाँड	६१७५५२४.००		सशर्त पुँजिगत रकम फिर्ता	८७५३३१३.६३
	(घ) मालपोत रजिष्ट्रेशन	१३९९१९२.००			
	(ङ) गत आ व को छुट रकम	३६१२९.८६			

	एकीकृत आ वि मा दोहोरो आम्दानी भएको				
६	**अन्य आय**	**६४७०८८५.६०**			
	(क) विविध खर्च खाता	४९४५८९२.६४			
	(ख) विविध कोष खाता	१५२४९९२.९६			
७	**धरौटी प्राप्ती**	**११५०४८७२.७४**			
	जम्मा	**१२१२९१४०८६.३१**		**जम्मा**	**१२१२९१४०८६.३१**

३ **वित्तिय विवरणको विश्लेषण**

३.१ **वित्तीय प्रतिवेदनः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७९।८।२० मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले उपलब्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको एकीकृत वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प. फाराम २७०) अनुसुचीमा रहेको छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३.२ **वित्तीय विवरणको यथार्थताः** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ ।पालिकाले आर्थिक कारोवार लेखा गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवार गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय तहको वित्तीय विवरण स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ।तर पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु. २४६३८१२५६.०० सुत्रमा लेखा राखेको छैन।जसले गर्दा सुत्र प्रणालीवाट तयार भएको वित्तीय विवरण समेत पूर्ण नहुँदा वित्तीय विवरणले पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन।तसर्थ पालिकामा हुने सवै आर्थिक कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश हुने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

३.३ **बैङ्क हिसाब विवरणः-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ।पालिकाले बैङ्क हिसाब मिलान विवरण तयार नगरेको कारण वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहायअनुसार छः

खाताको प्रकार	श्रेस्ता अनुसार बाकी रु	बैक अनुसार बाँकी	फरक
ग १.१, आन्तरिक राजस्व खाता	०.००	०.००	०.००
ग १.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व	०.००	०.००	०.००
ग १.३, आन्तरिक अनुदान	०.००	०.००	०.००
ग २.२, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०.००	०.००	०.००
ग २.४, पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०.००	०.००	०.००
ग ३.१, स्धानीय तह धरौटी खाता	३५५४२१९३.२२	३५५४२१९३.२२	०.००
ग ४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	२५८३३१०३३.९२	२५८३३१०३३.९२	०.००
ग २.३ स्थानीय तह विविध खर्च खाता	११७३४६०२.२२	११७३४६०२.२२	०.००
ग ५.१, स्थानीय तह विविध कोष खाता	८५२४९९२.९६	८५२४९९२.९६	०.००
ग ७.२, स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१७१४३५३.००	१७१४३५३.००	०.००

पालिकाले म.ले.फा.नं.२१२ तयार गरेको पाइएन।सुत्रमा आम्दानी बाँधिएको रकम सँग स्थानीय तह संचित कोष खाता, आन्तरिक राजस्व खाता र धरौटी खाता बैंक स्टेटमेन्टसँग भिडान गर्दा फरक पर्न गएको देखिएन।

३.४ **बैंक अनुसार फरक जिम्मेवारी :** पालिकाले आफ्नो कारोबारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ।पालिकाको गत वर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार नगद तथा बैंक मौज्दात रु. ४१५३६५९०४.०८ रहेकोमा पालिकाले तयार गरेको एकीकृत आर्थिक विवरणमा गत वर्षको जिम्मेवारी रु. ४१५३६५९०४.०८ सारेको देखिन्छ।

३.५ **फरक हिसाब** – यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार गत वर्षको जिम्मेवारी फरक नपरेको, यस वर्षको प्राप्ती रु. ६५९१८२७३.८७, यस वर्षको भुक्तानी रु. ६२३८७६७७.२९ फरक परेको तथा बैङ्क मौज्दात फरक परेको देखिएन।सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यस वर्षको प्राप्ति	यस वर्षको भुक्तानी	बैङ्क मौज्दात
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	४११३६२४९९.१३	४८५२८४७८२.२२	५८८२९७९७७.७२	३१५८४७१७५.
एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार (बैंक अनुसार)	४१५३६५९०४.०८	५५१२०३०५६.०९	६५०६८५६५५.०१	३१५८४७१७५.
फरक	**०.००**	**६५९१८२७३.८७**	**६२३८७६७७.२९**	**०.००**

४ **योजना तर्जुमा, बजेट तथा कार्यक्रम**

४.१ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस स्थानीय तहमा उप प्रमुखले मिति २०८१।३।९ गते रु.१ अर्ब ८ करोड ९७ लाखको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा मिति २०८१।६।१४ मा पारित भएको छ।यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१।६।२१ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ। ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम तोकिएको समयमा पारित गरि अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्दछ।

४.२ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ।यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ।

क्र. स.	मुख्य क्षेत्र	वार्षिक बजेट	खर्च रकम	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	३१३३४५००.००	२२४५७७७७.००	७१.६७
२	सामाजिक विकास	३०८६१८७२९.००	२२९४४९२४९.००	७४.३५
३	पूर्वाधार विकास	४४८३५२८४९.००	१८५१८६११६.००	४१.३०
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२४६५८७५०.००	९२४८६२९.००	३७.५१
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	२७६७३५२४२.००	१४१९५६२०७.००	५१.३०
जम्मा		**१०८९७०००७०.००**	**५८८२९७९७८.००**	**५३.९९**

उल्लिखित विवरण अनुसार कुल खर्च मध्ये आर्थिक विकासतर्फ ७१.६७ प्रतिशत, सामाजिक क्षेत्रतर्फ ७४.३५ प्रतिशत, पूर्वाधारतर्फ ४१.३० प्रतिशत, सुशासन र अन्तरसम्बन्धित क्षेत्रतर्फ ३७.५१ प्रतिशत र कार्य सञ्चालन तथा प्रशासनिक खर्च ५१.३० प्रतिशतले खर्च गरेको छ।पालिकाले कार्यालय सामाजिक विकास क्षेत्रमा अधिक खर्च गरेको देखिन्छ।प्रशासनिक खर्च तर्फ मितव्ययीता कायम हुनुपर्दछ।साथै सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र र आर्थिक विकास तर्फ बजेट विनियोजन एवं खर्च अभिबृद्धि गर्नुपर्दछ।

४.३ **बजेट सीमा निर्धारण समितिः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ।उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन।ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालना गर्नुपर्दछ।

४.४ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्चः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम १६ (१०) बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा नियम ३५ बमोजिम त्रैमासिक प्रगति विवरण बनाई पेश गर्नुपर्ने र त्रैमासिक कार्यलक्ष्य तथा कार्यक्रम बमोजिम कार्यसम्पादन सम्पन्न गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

सि.नं.	पूँजीगत खर्च शीर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च (रु. हजारमा)			
			प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैम
१	संघीय पूँजीगत	१०८४७.००	००	००	००	१०८४७.
२	प्रदेश पूँजीगत	१६८२.००	००	००	००	१६८२.०
३	न पा पूँजीगत	२१४८२१.००	००	१५३९.००	१९८६८.००	१९३४१४
	कूल पूँजिगत खर्च	**२२७३५०.००**	**००**	**१५३९.००**	**१९८६८.००**	**२०५९४३**
	खर्च प्रतिशत	**१००**	**००**	**०.६८**	**८.७४**	**९०.५८**

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार वार्षिक रु. २२७३५०.०० हजार खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा खर्च नभएको, दोस्रो त्रैमासिकमा रु. १५३९.०० हजार (०.६८) प्रतिशत, तेस्रो त्रैमासिकमा रु. १९८६८.०० हजार (८.७४) प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा रु. २०५९४३.०० हजार (९०.५८) प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ।यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु. १४१०३१.०० हजार (६२.०३) प्रतिशत खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन।स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वियन गरिनुपर्दछ।वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

४.५ **योजनाको प्राथमिकीकरण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ।स्थानीय तहको योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ को बुँदा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा निम्नअनुसार वडागत र पालिकास्तरका लागि १३१ योजना तथा कार्यक्रममा रु. ११८३१४९९९.०० वजेट विनियोजन गरि खर्च गरेको छ।

क्र. सं.	विवरण	योजना संख्या	खर्च रकम
१	रु.१ लाख भन्दा कमको योजना	०	०
२	रू.१ लाख देखि रू.२ लाख सम्मका योजना	६	७०००००
३	रू.२ लाख देखि माथि रू.५ लाख सम्मका योजना	३३	१४०७४९९९
४	रु.५ लाख देखि माथि रू.१० लाख सम्मका योजना	७९	७८२०००००
५	रू.१० लाख देखि माथि रू.२५ लाख सम्मका योजना	११	१८८४००००
६	रू.२५ लाख भन्दा माथीका योजना	२	६५०००००
जम्मा		**१३१**	**११८३१४९९९**

उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजना तथा कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ।पालिकाले यस वर्ष जम्मा १३१ वटा योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरेकोमा रु.५ लाख भन्दा मुनिका ३९ वटा योजना तथा कार्यक्रम छन्।जुन कुल योजना तथा कार्यक्रम संख्याको २९.७७ प्रतिशत हुन आउँछ।दिर्घकालिलन प्रतिफल प्राप्त गर्नको लागि ठुला योजना छनौट गरि कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।साना योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण

कार्यको गुणस्तरमा कमजोर हुन सक्ने संभावना हुँदा पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

४.६ **वार्षिक लक्ष्य तथा प्रगतिः-** आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ मा बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनुसूचि २ बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गरी केन्द्रिय निकाय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय पठाउनुपर्नेछ।त्रैमासिक प्रगति विवरण पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रिय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगती विवरण तयार गरेको देखिएन।पालिकाले नियमावलीले तोकेबमोजिमको प्रगति विवरण नबनाउनेलाई जिम्मेवार बनाई प्रगति विवरण तयार गर्नुपर्दछ।

४.७ **गत विगतको भुक्तानीः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९(घ) मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेस गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ।पालिकाले यस वर्ष पुँजिगत तर्फ ४६ वटा योजना तथा कार्यक्रमको गतवर्षको भुक्तानी दिन बाँकी रु. २८३४९४८७.४६ भुक्तानी दिएको छ।पालिकाले कच्चाबारी प्रमाणित तथा नगर सभाबाट पारीत गरी बजेट विनियोजन गरी भुक्तानी दिए तापनि ऐनको प्रावधान अनुरुप बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमात्र गत विगतको भुक्तानी दिने गरी बजेट निर्माण गरी सोहि अनुसार खर्च लेख्नुपर्दछ।केहि उदाहरण देहाय बमोजिम छन्।

क स	भौ नं र मिति	कार्यक्रम	खर्च रकम
१	१८।२०८१।१०।७	विद्यालयहरुको लागी फर्निचर खरिद	५९९८५९.२०
२	१३४।२०८२।२।१३	खरिहानीमा टावर लाइट जडान कार्य	८९७४४६.००
३	७७।२०८१।१२।२१	सतोषरधाम धार्मिक पर्यटन क्षेत्र गुरुयोजना निर्माण	९७६०१०.००
४	७५।२०८१।१२।१२	वडा नं १ र २ को नाला निकासको डिपिआर	१४७४९९०.००
५	८०।२०८१।१२।३१	वडा नं ३ र ६ को नाला निकासको डिपिआर	१४७६०००.००
६	८२।२०८२।१२।३१	यज्ञ स्थल धार्मिक तथा पर्यटकिय गुरुयोजना	९७९०००.००
७	३३४।२०८२।३।२२	संत कबिर आश्रमको तल्ला थप कार्य,	१४५२५३१.००

४.८ **खर्च बिश्लेषणः** पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रु. १२९७५७०८.०२ राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु. ५२०२१५४५९.८७ समेत रु. ५३३१९११६७.८९ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु. ३६०९४८८९४.६५ र पूँजिगत तर्फ रु. २२७३४९०८३.०७ समेत रु. ५८८२९७९७७.७२ खर्च भएको छ।खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा २.२० प्रतिशत रहेको छ। यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु. १२६७१८७३.०० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ९७.६५ प्रतिशत रहेको छ।पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान, अन्य कोष र राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त भएको कुल रकम रु. १२१२९१४०८६.३१ मध्ये चालु तथा पूँजिगत खर्च रु. ५८८२९७९७७.७२ भएकोमा चालु तर्फ ६१.३६ प्रतिशत र पूँजिगत तर्फ ३८.६४ प्रतिशत खर्च भएको देखिन्छ।यसबाट पालिकाहरुले बिकास निर्माण प्रयोजनमा न्युन खर्च गरेको प्रशासनिक प्रयोजनमा बढि खर्च भएको देखिन्छ।प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा बिकास निर्माण प्रयोजनमा परिचालन गरिनुपर्दछ।

५ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि

विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन । यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन्।

• पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावलीको अनुसुची ११ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन।

• अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले सो बमोजिमको मध्यमकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाइएन।

• सन् २०३० सम्म दीगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न दीगो विकासका लक्ष्यहरुको आन्तरिकिकरणको लागि एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार गरेको पाइएन।

• पालिकाले कार्यक्रम संचालन जस्तैः बैठक भत्ता, तालिम, गोष्ठी गर्नको लागि कार्य संचालन निर्देशिका स्वीकृति गरी सोको पालना गरेको पाइएन।

• पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति तयार गरेको पाइएन।

• सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ६ अनुसार सार्वजनिक निकायले तोकिएको सीमा भन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिम खरिदको गुरु योजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गरेको पाइएन।

• सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको पाइएन।

• सञ्चालित योजनाहरुको उपभोक्ताको योगदान र कार्य सम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरेको पाइएन।

• पालिकाले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन।

• उपभोक्ता समितिलाई दिएको कामको अनुगमन गरेको भएता पनि अनुगमन प्रतिवेदनबाट देखिएको व्यहोरा सुधार गरेको पाइएन।

• उपभोक्ता समितिबाट सम्झौताबमोजिम समय, लागत र गुणस्तरमा कार्य सम्पन्न हुन नसकेमा सोको मुल्याकंन गरेको पाइएन।

• पालिकाले स्थानीय तह भित्रका विद्यालय अनुगमन गर्न अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको छैन।मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था गरेको पाइएन।

• कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका मा शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS) मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग भिडान गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई अनुदान निकासा दिनुपर्ने व्यवस्था कार्यान्वियन गरेको पाइएन।

• शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ मा शिक्षक सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुबाको लागी सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्यावधिक गरि राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरु तयार गरेको पाइएन।

• संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नविकरण, शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गिकरण, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित गरेको पाइएन।

• मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई दिइएको पाईएन।

• कार्यालयले उद्वेश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख राखेको पाइएन।

• कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गरेको पाइएन।

• इन्धन खर्च लेख्दा PAMS मा प्रबिष्ट गरी लगबुक राखेर मात्र खर्च लेख्नुपर्नेमा PAMS मा प्रविष्ट गरेको पाइएन।

• विविध खर्च गर्दा विभिन्न होटलका विल पेस भएको भएतापनि कतिपय खर्च पुष्टि हुने आधार सहितको प्रमाण संलग्न गरेको पाइएन।

• पालिकाद्धारा संञ्चालित सबै योजनाहरुको स्थलगत अवलोकन नगरिएको कारण योजना तथा कार्यक्रमहरुको वास्तविक अवस्था यकिन हुन सकेन साथै नियममा व्यवस्था भए अनुसार वार्षिक प्रगती विवरण तयार नगरेको कारण सो सम्बन्धमा थप विश्लेषण गर्न सकिएन।

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकीए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

६ जिन्सी निरीक्षण

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ९९ उपनियम १ बमोजिम कार्यालय प्रमुखले यस नियमावली बमोजिम लगत खडा गरी अभिलेख राखिएको सम्पत्ती तथा जिन्सी मालसामानको मौजुदा अवस्थाको सम्बन्धमा वर्षमा कम्तीमा एक पटक आफै वा त्यस्तो मालसामान जिम्मा लिने कर्मचारी बाहेक अन्य कर्मचारीको नेतृत्वमा कम्तीमा तीन सदस्यीय समिति गठन गरी सो समितिबाट निरीक्षण तथा उपनियम २ बमोजिमको कुराहरु उक्त प्रतिवेदनमा खुलाई महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा सम्पत्ति तथा जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन लिनुपर्ने व्यवस्था उल्लेख रहेको छ । पालिकाले यस वर्ष जिन्सी निरीक्षण गराएको छैन जसले गर्दा जिन्सी सम्पत्ती व्यवस्थापनको सम्बन्धमा विश्लेषण गर्न सकिएन । अतः नियमावली उल्लेख भए बमोजिम जिन्सी निरीक्षण गराई जिन्सी सम्पत्तीको संरक्षण, सम्वर्द्धन र उपयोगमा प्रभावकारीता हासिल गर्नुपर्दछ।

७ आर्थिक सहायता

पालिकाले स्पष्ट मापदण्ड र कार्यविधि तर्जुमा गरी तथा बजेट विनियोजन गरेर मात्र आर्थिक सहायता वितरण गर्नु पर्दछ।पालिकाले मापदण्ड र कार्यविधि तयार गरी यस बर्ष आर्थिक सहायता रु. ५००००।० वितरण गरेको छ।उक्त रकम पालिकाको कुल आन्तरिक आय रु. १२९७५७०८.०२ को ०.३८ प्रतिशत हुन आउँछ।आर्थिक सहायता वितरण गर्ने प्रक्रियामा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।

८ सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेखः

सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण उपयोग तथा हक हस्तान्तरण स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको र अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु गराउनु र अभिलेख राख्नु पर्दछ।

९ सेवा प्रवाह

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३ मा पालिका तथा वडा कार्यालयहरुको काम,कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रका नागरिकहरुलाई छिटो, छरितो तथा मितव्ययि तवरले सेवा प्रवाह वृद्धि गरी स्थानिय स्तरमा सुशासनको प्रत्याभूति हुने गरी सेवा प्रवाहलाई अभिलेखिकरण गर्नुपर्नेमा सेवा प्रवाह अभिलेखिकरण गरि विवरण उपलब्ध नगराउने कार्य उचित देखिएन।पालिकाले प्रवाह गर्ने सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधीसँग आबद्ध गर्ने तथा सेवा प्रवाहमा नागरिक सन्तुष्ट सर्वेक्षण गर्न सार्वजनिक सुनुवाई गरी नागरिकलाई शासन व्यवस्थाको सुखद अनुभूति दिलाउनुपर्दछ।उपलब्ध विवरण अनुसार पालिकाले यस आ.व मा प्रदान गरेको सेवा प्रवाहको स्थिती देहायबमोजिम रहेको छ।

विवरण	जम्मा
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	८
पञ्जिकरणतर्फ	
जन्मदर्ता	विवरण पेश नभएको
मृत्युदर्ता	विवरण पेश नभएको
बसाईसराई दर्ता	विवरण पेश नभएको
विवाह दर्ता	विवरण पेश नभएको
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	विवरण पेश नभएको
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
कालोपत्रे सडक निर्माण	नभएको
कालोपत्रे सडक मर्मत	नभएको
ग्राभेल सडक निर्माण	७ कि. मी
ग्राभेल सडक मर्मत	७.६ कि. मी
आर सि सि ढलान	२ कि. मी

१० **न्यायिक कार्यसम्पादन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ।समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ।पालिकाले पेश गरेको न्यायिक समिति प्रगति प्रतिवेदन अनुसार गत वर्षको बाँकी मुद्दा १६ रहेकोमा यस वर्ष थप भएको मुद्दा संख्या १८ गरि कुल मुद्दा संख्या ३४ दर्ता भएकोमा २५ वटा मात्र फर्स्यौट भई ९ विवाद बाँकी रहेको देखिन्छ।न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा हुने गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ।

११ **कानुन निर्माण कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ।जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट विभिन्न नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म ५६ वटा ऐन, नियमावली र कार्यविधि तयार गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा मात्र ३२ वटा कानुन निर्माण गरेको छ।पालिकाले ९ वटा ऐन, ३९ वटा कार्यविधि तथा निर्देशिका र ८ वटा नियमावली सहित ५६ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ।पालिकाले नमुना कानूनका आधारमा कार्यसञ्चालन निर्देशिका लगायतका आवस्यक कानूनहरु निर्माण गरी सभा र कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ।संविधान तथा प्रचलित कानून बमोजिम आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विषय कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कानून वनाई संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको आवश्यक सहकार्य, समन्वय र साझेदारीमा जोड दिनुपर्दछ।पालिकाले कार्यान्वयनमा ल्याएको ५६ वटा कानुन मध्ये आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा कार्यान्वयनमा ल्याएको ३२ वटा कार्यविधि तथा निर्देशिका राजपत्रमा प्रकाशित भएको छ।

१२ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ७७ मा स्थानीय तहले कानुन बमोजिम आफ्नो आय व्ययको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो बर्ष कुनैपनि कार्यक्रमको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । लेखापरीक्षण योजना बमोजिम नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण गरेको हुँदा स्रेस्ताको जोड जम्मा तर्फ पालिकाको जोड जम्मालाई नै आधार मानिएको छ । वित्तीय समानिकरण, शसर्त, राजश्व वाँडफाँड लगायत सबै कारोवारको त्रैमासिकरुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण नहुनाले आन्तरिक नियन्त्रण कमजोर हुने र श्रेस्तामा रहेको कमी कमजोरी समयमै सुधार गर्न नसकिने हुनाले आन्तरिक नियन्त्रणलाई प्रभावकारी बनाउन समेत आन्तरीक लेखापरीक्षण गर्नुपर्दछ । अतः ऐन नियमको व्यवस्था अनुसार त्रैमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आर्थिक कारोवारलाई नियमित र पारदर्शी बनाउनु पर्दछ।

१३ **म.ले.प. फारमहरूको प्रयोगः**

महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले साविकमा रहेका म.ले.प. फारमहरूको सट्टा नयाँ म.ले.प. फारमहरू, २०७६ संचालनमा ल्याएको छ। पलिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीसँग सम्बन्धित फारमहरू जस्तै म.ले.प.फा.नं. ९०९ भ्रमण प्रतिवेदन ढाँचा म.ले.प.फा.नं. ९०८ भ्रमणमा खटिने कर्मचारी वा पदाधिकारीहरुको भ्रमण अभिलेख खाता, म.ले.प.फा.नं. ९०७ दैनिक कार्यसम्पादन विवरण, म.ले.प.फा.नं. ९०६ परिवारको दैनिक भ्रमण भत्ता सम्बन्धी अभिलेख, म.ले.प.फा.नं. ९०५ सवारी साधन तथा मेशिन प्रयोगको लगबुक, म.ले.प.फा.नं. ९०४ प्राप्ती रसिद नियन्त्रण खाता आदि म.ले.प.फारमहरू आंशिक रूपमा प्रयोग गरेको देखियो।कार्यालयको कार्यसम्पादनमा मितव्यिता तथा प्रभावकारीता ल्याउन कामको प्रकृतिअनुसार फारमहरूको व्यवस्थित र पूर्ण प्रयोग गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१४ **अनुदान फिर्ता**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ४५ अनुसार सङ्घीय सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान स्थानीय तहले सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।सुत्रबाट तयार भएको पालिकाको यस वर्षको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार सशर्त र विषेश चालु र पूँजिगत अनुदान संघीय सरकार तर्फ रु. ५१९०९७९०.४५ फिर्ता भएको छ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	फिर्ता रकम
संघीय सरकार	शसर्त	२४९८३१०००.००	१९७९२१२०९.५५	५१९०९७९०.४५
	विषेश	0.००	0.००	0.००
	समपुरक	0.००	0.००	0.००
	अन्य	0.००	0.००	0.००
प्रदेश सरकार	शसर्त	0.००	0.००	0.००
	विषेश	१६८१७३२.००	१६८१७३२.००	0.००
	समपुरक	0.००	0.००	0.००
	अन्य	0.००	0.००	0.००
	जम्मा	**२५१५१२७३२.००**	**१९९६०२९४१.५५**	**५१९०९७९०.४५**

१५ **फोहोरमैला व्यवस्थापन**

फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ को दफा ४ मा फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने दायित्व स्थानीय तहको हुने र दफा १२ मा पालिकाले फोहोरमैला व्यवस्थापन स्थल तोक्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले फोहोरमैला व्यवस्थापनमा १० जना ज्यालादारी कर्मचारी नियुक्ती गरि रु २४४६०००।० खर्च गरेको तथा बजार क्षेत्रबाट संकलन भएको फोहोर वडा नं ४ को कमला नदीको वगर छेउमा विसर्जन गर्ने गरेको छ।पालिकाभित्र उत्पादन हुने फोहोरमैलाको व्यवस्थापनका लागि स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट नभएको हुँदा उत्पादित फोहोरमैलाको व्यवस्थापन दिगो रुपमा व्यवस्थापन हुन नसकेको, पालिकाले फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नीतिको तर्जुमा गरेको देखिदैन।पालिकाले फोहोरमैला व्यवस्थापनको अल्पकालिन मध्यकालीन तथा दिर्घकालिन रणनिति अवलम्वन गरि वढ्दै गरेको सहरिकरणलाई समेत मध्यनजर गर्दै कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वियन गरेको छैन।पालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि पालिकाले व्यवस्थापनको कार्य शूरु गरेको छैन।पालिकाले स्थायी संरचना निर्माण गरी फोहोरमैलाको दिगो व्यवस्थापन गर्न फोहोरमैलालाई स्रोतमा नै कमी गर्ने, पुनः प्रयोग गर्ने र पुनः चक्रिय प्रणालीको अवलम्बन गर्न नागरिक जनचेतना अभिवृद्धि गरी दिगो रुपमा फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न ल्याण्डफिल साइट निर्माण गर्ने, वैज्ञानिक रुपमा प्रशोधन कार्य गर्ने लगायत फोहरमैलाको वर्गीकरण गरी फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन मार्फत् पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ बनाउनुपर्दछ।

१६ **सहकारीतर्फ**

१६.१ सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।पालिका भित्र वचत तथा ऋण सहकारी संस्था र कृषि सहकारी संस्था गरि ४९ वटा सहकारी संस्था दर्ता रहेकोमा १८ वटा सहकारी संस्था कोपोमिसमा प्रविष्ट भएको र ३१ वटा सहकारी संस्था प्रविष्ट भएको छैन।सहकारी संस्थाले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरे वा नगरेको सम्बन्धमा विवरण पेश नभएकोले सो सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिएन।त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणमा पेस भएन।जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन।तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ।

१६.२ यस पालिकामा ४९ वटा सहकारी संचालनमा रहेकोमा ४ वटा सहकारी क्रियाशिल रहेको र ४५ वटा सहकारी निस्क्रिय रहेको विवरण पेश भएको छ।पालिकामा दर्ता भएका सहकारी संस्थाको अवस्था अद्यावधिक गरि विवरण पेश नभएको तथा अनुगमन समेत नगरेकोले पालिका भित्रका सहकारीको अवस्था समस्याग्रस्त रहे वा नरहेको एकिन गर्न सकिएको छैन।पालिकाले सहकारीको अनुगमन गरि समस्याग्रस्त रहे नरहेको एकिन गरि रेकर्ड अद्यावधिक गरि राख्नुपर्दछ।

१७ **पेश्की व्यवस्थापन**

१७.१ **म्याद नाघेको पेश्कीः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फछर्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवै थरिको कर्तव्य हुने उल्लेख छ।पालिकाले निम्न कर्मचारी तथा संस्थालाई दिएको म्याद नाघेको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फर्स्यौट नभई रु.९८६०८६५.०० बाँकी रहेको देखिन्छ।समयमा फर्स्यौट नभई बाँकी रहेको पेश्की नियमानुसार असुल फर्स्यौट गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	भौ नं र मिति	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्ती, फर्म वा कम्पनीको नाम	फछ्यौंटको अन्तिम म्याद	पेश्की रकम
१	२९४। १०८१। १२।६	भ्रमण खर्च	उप प्रमुख श्री रहिमा खातुन	२०८२/०१/१०	१२०००
२	४६९। २०८२। २।६	पदाधिकारी भ्रमण	वडा अध्यक्ष श्री मिथिला साह	२०८२/०३/१०	४०००००
३	३०। २०८१। ८।६	गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम उद्यमीको स्तरोन्नती (आवश्यकता पहिचानका आधारमा पुनर्ताजगी र एडभान्स सीप विकास तालिम कार्यक्रम)	तालिम सुपरभाईजर श्री अजय कुमार साह	२०८१/०९/११	८००००
४	१३५। २०८१। १०।२	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	अमिन श्री दिलीप कुमार यादव	२०८१/११/०७	५००००
५	१३६। २०८१। १०।२	सपेता मुक्त अभीयान ज्याला मजदुरी तर्फ	सहायक पाँचौ श्री भरथ यदव	२०८१/११/०७	५००००
६	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	जन स्वास्थ्य निरीक्षक श्री उमेश कुमार मण्डल	२०८१/११/२७	२२४००
७	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	अधिकृत छैठौं श्री कालि प्रसाद साह तेली	२०८१/११/२७	३३४००
८	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम	हेल्थ असिस्टेन्ट श्री चन्दा कुमारी साह	२०८१/११/२७	२१६००

		संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च			
९	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	हेल्थ असिस्टेन्ट श्री धिरेन्द्र कुमार यादव	२०८१/११/२७	२१७००
१०	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	अ हे व श्री भोला भण्डारी माली	२०८१/११/२७	१४७००
११	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	अधिकृत छैठौं श्री मुकेश मण्डल	२०८१/११/२७	१४७००
१२	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	अ हे व श्री मनोज कुमार यादव	२०८१/११/२७	१०३००
१३	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	हेल्थ असिस्टेन्ट श्री मिश्री लाल साफी	२०८१/११/२७	१४७००
१४	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	हेल्थ असिस्टेन्ट श्री राम सिंह मण्डल	२०८१/११/२७	१५४००
१५	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	अधिकृत छैठौं श्री राम किशोर राय	२०८१/११/२७	२५१००
१६	४९।	एच.पी.भी. खोप अभियान	सि अ हे व श्री	२०८१/११/२७	१७६००

	२०८१। १०।२२	तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	रम दुलार यादव		
१७	४९। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	हेल्थ असिस्टेन्ट श्री रिभा यादव	२०८१/११/२७	२१०००
१८	५०। २०८१। १०।२२	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवात को लागि कार्यक्रम संचालन तथा ब्यबस्थापन खर्च	अधिकृत सातौं श्री संजय कुमार मण्डल	२०८१/११/२७	१०६०००
१९	३३०। २०८१। १२।२७	ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम	सहायक पाँचौ श्री संजय साह रौनियार	२०८२/०१/३१	३१००००
२०	३५३। २०८१। १२।२९	व्यक्तिगत घटनादर्ता सप्ताहा कार्यक्रम	सहायक पाँचौ श्री संजय साह रौनियार	२०८२/०२/२	६०००००
२१	३८४। २०८२। १।५	सवारी साधनको बीमा तथा नविकरण	सहायक पाँचौ श्री संजय साह रौनियार	२०८२/०२/९	१००००००
२२	५९०। २०८२। ३।९	सभा सञ्चालन खर्च	अधिकृत छैठौं श्री राजिव कुमार यादव	२०८२/०४/१२	३३००००
२३	८४८। २०८२। ३।२५	नगपालिकाको लागि सन्देश मूलक सूचना प्रकासन, प्रसारण, जिङ्गल निर्माण तथा अन्य सूचना प्रकासन वापतको खर्च	अधिकृत छैठौं श्री राजिव कुमार यादव	२०८२/०४/२८	५०००००
२४	८६। २०८२। १।४	नेपाल विद्युत प्राधिकरण धनुषाधाम वितरण केन्द्रलाई वडा नं. ११ मा कृषि सिंचाई विद्युतीकरणको लागि लागत सहभागीता	धनुषाधाम वितरण केन्द्र	२०८२/०२/०८	२५०००००

२५	८७। २०८२। ११४	कृषि विद्युतीकरण तार पोल जडान गर्ने	धनुषाधाम वितरण केन्द्र	२०८२/०२/०८	२५०००००
२६	१३२। २०८२। २।१३	वडा नं.११ भित्रका मूल सडक विस्तार गर्दा बाटोमा पर्न आएका पोलहरुको ठाउँ स्थान्नान्तरण	नेपाल बिधुत प्राधिकरण धनुषाधाम वितरण केन्द्र	२०८२/०३/१७	३९९८४०.२६
२७	१५९। २०८२। २।२१	विधुत पोल व्यवस्थापनको लागी विधुत प्राधिकरण सबैलालाई मेचिङ्ग फाउन्ड	धनुषाधाम वितरण केन्द्र	२०८२/०३/२५	३३१७२२.८९
२८	२५९। २०८२। ३।१७	मटही र चौरीया मटही टोलमा विधुत पोल सार्ने	धनुषाधाम वितरण केन्द्र	२०८२/०४/२०	१९९१९७.००
२९	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)	श्री प्रदीप कुमार यादव	२०८२/०१/३१	४६१६८
३०	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)	श्री बैजु कुमार साह रौनियार	२०८२/०१/३१	२४६८८
३१	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)	श्री महेश्वर प्रसाद यादव	२०८२/०१/३१	३३७६२
३२	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)	श्री रमेश सार्की	२०८२/०१/३१	४३०१४
३३	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)	श्री राम शंकर यादव	२०८२/०१/३१	२८६४५
३४	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम	श्री विजय कुमार जायसवाल	२०८२/०१/३१	१९८३९

		परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)			
३५	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)	श्री शम्भु कुमार यादव	२०८२/०१/३१	२४९५६
३६	३३१। २०८१। १२।२७	नगर स्तरिय परीक्षा आधारभुत तहको अन्तिम परीक्षा (कक्षा ८ को परीक्षा)	श्री सुरेन्द्र यादव	२०८२/०१/३१	३८४३३
जम्मा					**१८६०८६५.००**

पेश्की	१८,६०,८६५.१५

१७.२ **गत विगतको पेश्की बाँकीः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५१(३) मा निर्धारित समयमा पेश्की फर्छ्यौट गर्न नसकिएमा कार्यालयले पेश्की फछ्यौंट नगर्ने व्यक्ती, फर्म, संस्था वा कम्पनी नाम सार्वजनिक गरी ब्याज सहित सरकारी बाँकी सरह असुल गर्न सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउनुपर्ने उल्लेख छ।पालिकाले वभिन्न कार्यक्रम संचालन गर्न कर्मचारी, व्यक्ती वा संस्थालाई गत विगत वर्षमा दिएको म्याद ननाघेको पेश्की रु. १००००००००।० र म्याद नाघेको पेश्की रु. १२८३९९३६.३२ गरि जम्मा रु.२२८३९९३६.३२ फर्स्यौट नभई बाँकी रहेको देखियो।कार्यालय प्रमुखले गत विगत वर्षको पेश्की बांकी रकम नियमानुसार कारवाही गरी असुल फर्स्यौट गर्न पहल गर्नुपर्दछ।

१८ धरौटी

१८.१ **धरौटी कारोबारः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६४ मा धरौटी रकमको गोश्वारा धरौटी खाता र व्यक्तिगत धरौटी खाता अध्यावधिक गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले पेश गरेको बैंक स्टेटमेन्ट अनुसार गत वर्षको बाँकी रकम रु. २७९७५३१९.७८ यो वर्षको प्राप्त धरौटी आम्दानी रु. ११७७९५९८.०० समेत रु. ३९७५४९१७.७८ धरौटी आम्दानी देखिएकोमा रु.४२१२७२४.७५ धरौटी फिर्ता भई रु. ३५५४२१९३.२२ बाँकी रहेको देखिन्छ।

१८.२ **धरौटी सदरस्याहाः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६७ मा जुन प्रयोजनको लागि धरौटी राखिएको हो सो काम पूरा भई प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको समायवधिभित्र धरौटी फिर्ता लिन नआएमा त्यस्तो निकायले पन्ध्र दिनको म्याद दिई कुनै राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गर्नुपर्ने र त्यस्तो म्यादभित्र पनि लिन नआएमा राजस्व खातामा जम्मा गरी हिसाब मिलान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस सम्बन्धमा यकिन गरी पालिकामा गत विगतको रु. २७९७५३१९.७८ धरौटी बाँकी रहेकोमा यस्ता पुराना तथा प्रयोजन समाप्त भएका धरौटीहरू सम्बन्धमा यकिन गरी सदरस्याहा गरिनुपर्दछ ।

१८.३ **मू. अ. कर समायोजन पत्र पेश नगरेकोः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२४ बमोजम निर्माण व्यबसायीको रिटेन्सन मनी वापत बिलबाट कट्टी गरी राखेको रकम फिर्ता गर्दा आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा कर विवरण पेश गरेको प्रमाण पेश गरेपछि मात्र दिनुपर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले कर विवरण पेश गरेको र मू.अ.कर समायोजन गरेको पत्र वेगर माग गरेको आधारमा धरौटी फिर्ता गरेको देखिएकोले कर चुक्ताको प्रमाण पत्र र मू.अ.कर समायोजन गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

क्र. स	निर्माण व्यवसायी।सप्लायर्सको नाम	रकम
१	युग मेडिसिन डिस्ट्रीव्युटर्स धनुषा	१९७०००
२	माँ दुर्गा कन्स्ट्रक्शन धनुषा	४१२१७
३	जयपत निर्माण सेवा महोत्तरी	२००८०
४	जानकी निर्माण सेवा धनुषा	४१३६१
५	जित एण्ड रिंक निर्माण सेवा	१५४४६
जम्मा		**३१५१०४**

..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१४५,९५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	३,१५,१०४

१९ **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन**

स्थानीय सेवा (गठन तथा संचालन) ऐन,२०८१ दफा ६(१) बमोजिम स्थानीय सेवाको सङ्गठन संरचना वा दरबन्दी सृजना गर्न तथा त्यस्तो सङ्गठन संरचना वा दरबन्दीमा पुनरावलोकन वा हेरफेर गर्न सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रशासकीय अधिकृतको संयोजकत्वमा समिति गठन गरी सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख रहेको छ । नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) बाट मिति २०७५।०९।०९ स्वीकृत दरबन्दी अनुसार यस पालिकाको कार्यालयतर्फ २९ जना र वडा तर्फ २६ जना तथा कृषि विकास शाखामा ४ जना र पशु सेवा केन्द्रमा ५ जना गरी जम्मा विभिन्न पदहरुको लागि ६४ जनाको दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा त्यसपश्चात पालिकाले यस वर्ष सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी विद्यमान दरबन्दीमा पुनरावलोकन गरेको देखिन्छ ।उक्त प्रतिवेदन अनुसार नगरपालिका कार्यालय तर्फ,वडा,स्वास्थ्य,पशुपन्छी र कृषि तर्फ विभिन्न पदमा २२० जनाको दरवन्दी सिर्जना गरेको देखिन्छ ।उक्त सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवदनमा उल्लेखित पद तथा दरबन्दीहरु पालिकाले लेखापरीक्षणको अवधिसम्म पनि प्रदेश निजामती किताबखानामा दर्ता गरेको देखिदैन ।पालिकाबाट पेश भएका कागजात अनुसार पालिका र वडा तर्फ १८ जना तथा स्वास्थ्य तर्फ ४९ जना गरी जम्मा ६७ जनाको स्थायी तथा ७६ जना करार र ज्यालादारीबाट २७ जना पदपूर्ति भई आन्तरिक लेखापरीक्षक, इन्जिनियर आठौ तह लगायतका पद रिक्त रहेको देखिन्छ।

२० **तलबी प्रतिवेदन**

मधेश प्रदेश सरकारको स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन,२०८१ को दफा ४४ को उपदफा ३ बमोजिम प्रदेश किताबखाना वा प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय वा इकाई कार्यालयबाट तलबि प्रतिवेदन पारित नगराई तलब भुक्तानी गर्न नहुने व्यवस्था रहेको छ। पालिकाले यस वर्ष कर्मचारीहरुको तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी पालिकातर्फ १८ जना स्थायी कर्मचारीहरुको पारिश्रमिक भुक्तानीमा रु.१०९१७६२५।– खर्च गरेको छ । त्यस्तै स्वास्थ्यतर्फ ४४ जना कर्मचारीको रु.४,३०,९७,१४७।५५ यसरी तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई खर्च गर्दा तलब भत्ता तथा ग्रेडको सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिएन । कानुन अनुकुल तलबी प्रतिवेदन पारित गरेर मात्र तलब खर्च लेख्नुपर्दछ ।

२१ **करार सेवा शुल्क**

मधेश प्रदेश सरकारको स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन,२०८१ को दफा १४ मा कम्प्युटर अपरेटर पद र सवारी चालक र कार्यालय सहयोगी पदबाट सम्पादन गरिने कार्य दरबन्दी भित्र रही सिधै व्यक्तिसँग करार गरी सेवा करारबाट कार्य गराउन सकिने तथा चौकीदार,इलेक्ट्रिसियन, प्लम्बर,माली, सरसफाई गर्ने कर्मचारी वा यस्तै प्रकृतिका काम गर्ने अन्य तोकिए बमोजिमका कामदारलाई आवश्यकता र औचित्यता पुष्ट्याई सहित दैनिक ज्यालादारीमा काममा लगाउन सकिने र सेवा करार गर्दा वा ज्यालादारीमा काममा

लगाउँदा दिइने पारिश्रमिक सम्बन्धित स्थानीय तहको आन्तरिक श्रोतबाट व्यवस्थापन गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख रहेको र माथि उल्लेखित पदको अवस्थामा बाहेक स्थानीय सेवाका कर्मचारीले गर्नुपर्ने कामको लागि कुनै पनि व्यक्तिलाई ज्यालादारी वा करारमा नियुक्ती गर्न नपाइने व्यवस्था उल्लेख रहेको छ ।पालिका चालू बजेट उपशीर्षकबाट पालिकाले चालूतर्फ आधारभूत अस्पताल, बर्थिङ सेन्टर, वडा कार्यालय तथा पालिका कार्यालयमा ७६ जना करार नियुक्ति गरी रु.२१७४०९६२।- पारिश्रमिक भुक्तानी दिएको छ ।पालिकाले ऐनले तोकेको पदमा मात्र करार तथा दैनिक ज्यालादारीबाट काम लगाई स्वीकृत दरवन्दी अनुसारका अन्य रिक्त पदहरुमा कर्मचारीहरुको स्थायी पदपूर्तिका लागि सम्बन्धित निकायमा माग आकृति विवरण फाराम पेश गरी पदपूर्ती गर्नुपर्दछ ।

२२ **डोर हाजिरी**

पालिकाले करार सेवामा गरेका कर्मचारीहरुको लागि गरेको खर्चका अतिरिक्त विभिन्न व्यक्तिहरुलाई डोर हाजिरमा काम गरेको भनी पालिकाले पेश गरेको विवरणको आधारमा यो वर्ष नपा चालु अन्तर्गत २७ जना कर्मचारी राखि रु.५०८४१७२। खर्च गरेको देखिन्छ। डोर हाजिरी सम्बन्धित पदाधिकारीबाट प्रमाणित भएको देखिएन । पालिकाले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको माध्यमबाट वास्तविक आवश्यक दरबन्दी एकिन बिना केहि आधारमा विभिन्न व्यक्तिहरुलाई वर्षभरीमा डोर हाजिरमा राखी तलब खर्च लेखेको उचित देखिएन । यसरी दरबन्दी एकिन नगरी र वास्तविक कार्य मूल्यांकनद्धारा पद सिर्जना नगरी डोर हाजिरमा राखि पारिश्रमिक खर्च लेखिएका कर्मचारीहरुवाट भएको कार्य सम्पादन सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सकिएन ।त्यस्तै डोर हाजिरीमा काम गरे वापत पारीश्रमिक भुक्तानी गरेकोमा सो को नियुक्तिको आधार पेश गर्नुपर्दछ । डोर हाजिरमा तलब भुक्तानी भएका व्यक्तिहरुवाट वास्तवमा कार्य सम्पादन भए नभएकोले एकिन गर्नुपर्दछ ।साथै मधेश प्रदेश सरकारको स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन,२०८१ को दफा १४ मा कम्प्युटर अपरेटर पद र सवारी चालक र कार्यालय सहयोगी पदबाट सम्पादन गरिने कार्य दरबन्दी भित्र रही सिधै व्यक्तिसँग करार गरी सेवा करारबाट कार्य गराउन सकिने पदहरुमा समेत डोरहाजिरीमा राखी पारिश्रमिक भुक्तानी दिएको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

पद	संख्या	वार्षिक भुक्तानी
कम्प्युटर अपरेटर	२	४२००००
हलुका सवारी साधन चालक	२	४०१६१५
जम्मा		८२१६१५

अनियमित भएको	८,२१,६१५

२३ **भ्रमण खर्च**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ अनुसार आफू कार्यरत क्षेत्रभित्र भ्रमण गर्दा दैनिक भ्रमण भत्ता नपाउने तथा एकै दिन गएर फर्किन सक्ने ठाउमा खाजा खर्च वापत दैनिक भ्रमण भत्ताको २५ प्रतिशत रकम दिन सकिने उल्लेख छ । नियम २१ मा भ्रमणमा खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीले भ्रमण प्रारम्भ गरेपछि सम्बन्धित कार्यालयले अनुसूचि ६ बमोजिमको ढाचामा भ्रमण अभिलेख राख्नुपर्ने उल्लेख छ । यस वर्ष विभिन्न पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई भ्रमण खर्च वापत रु.१७१९०४८।० खर्च लेखेकोमा भ्रमण अभिलेख व्यवस्थित नराखेकोले कति जनाले भ्रमण खर्च भुक्तानी लिए सोको विश्लेषण गर्न सकिएन साथै भ्रमणको उद्धेश्यमा कार्यालय कामकाज उल्लेख भए तापनि सो कामलाई प्रमाणित गर्ने कागजात तथा भ्रमण प्रतिवेदन संलग्न गरेको छैन । अतः नियमावलीमा उल्लेख भए बमोजिम भ्रमण अभिलेख तथा भ्रमण प्रतिवेदन राखेर मात्र भ्रमण खर्च लेख्ने र एकैदिन जान आउन सकिने स्थानमा बास गरी काज खटाउने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

२४ **विविध खर्च**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९(५) अनुसार सरकारी रकम खर्च गर्दा खर्चको पुष्टि गर्ने बील,भरपाई,प्रमाण र कागजात संलग्न गर्नुपर्दछ । यो वर्ष पालिकाले वडा तर्फको विविध खर्च रु.१२०५८७०।- र पालिकातर्फ रु.२०२७८०८।- खर्च गरेको छ । जुन आन्तरिक आम्दानी रु.१२९७५७०८ को १५.६२ प्रतिशत हुन आउँछ ।विविध खर्च बापतको यस्तो रकम खाजा, नास्ता तथा अतिथि सत्कार जस्ता विविध शीर्षकमा खर्च गरेको छ । विविध शीर्षकबाट खर्च गर्न सकिने क्रियाकलापहरुको योजना, लागत अनुमान, टिप्पणी अनुमोदन गरी कार्यक्रममा भएको खर्च, होटल बास, अतिथि सत्कार जस्ता

कार्यक्रममा कहाँ,कसलाई ,कहिले,के कति खर्च गरेको सोको स्पष्ट आधारको रुपमा प्रमाण स्वीकृत तथा आन्तरिक आम्दानीलाई समेत विचार गरी खर्च लेख्नुपर्ने र उचित कारण तथा औचित्य बिना बिल पेश गरेकै भरमा भुक्तानी दिने परिपाटिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ । विविध खर्चका केहि उदाहरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

गो.भौ.नं र मिति	भुक्तानी पाउने	रकम
९६-२०८१।०९।२५	बाबा गोविन्द मिष्ठान भण्डार	३१०१५५
७६४-२०८२।०३।२३	दिपक कोल्ड स्टोर्स	२०६७३९

२५ **सवारी साधन तथा मेशिनरी औजार मर्मत खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ वमोजिम सरकारी जिन्सी मालसामान हानी नोक्सानी नहुने गरि संरक्षण गर्ने र तिनीहरुको राम्रो सम्भार गरी वा चालु अवस्थामा राख्ने उत्तरदायित्व सम्वन्धित कार्यालय प्रमुखको हुने उल्लेख छ ।साथै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १३(५) मा सार्वजनिक निकायले कुनै मालसामान मर्मत गर्दा सम्बन्धित विशेषज्ञबाट लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी सवारी साधन तथा मेशिनेरी औजार मर्मत गर्दा म.ले.प.फा.नं. ४१४ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण आवेदन फारम र म.ले.प.फा.नं. ४१५ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण अभिलेख खाता राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सवारी साधन वाइजको मर्मत तथा सम्भारको स्थायी अभिलेख र लगसिट तथा लागत अनुमान तयार नगरी सवारी साधन मर्मतमा गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकी रु.५३०२८७।– यस वर्षको रु.३४२६९३७।– र मेशिनरी औजार मर्मत तथा सम्भारमा रु.२९४५०९।- खर्च लेखेको छ ।अतः पालिकाले सवारी साधन र मेशिनरी औजारहरुको मर्मत तथा सम्भारको स्थायी अभिलेख र लगसिट तयार तथा प्रचलित कानूनको पालना गरी सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययीता कायम गर्नुपर्दछ । सवारी साधन मर्मत खर्चका केहि उदाहरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

गो.भौ.नं र मिति	मर्मत गरिएको सवारी साधन	भुक्तानी पाउने	रकम
४००-२०८२।०१।११	जे.सि.बी	आई.एम.ई. अटोमोटिभ्स प्रा.लि.	९९७३२३
२९०-२०८१।१२।०६	वारुणयन्त्र	सिप्रदी ट्रेडिङ प्रा.लि.	१४२७०५
४८९-२०८२।०२।१४	स्कोरपियो	एभरेष्ट इन्करपोरेटेड प्रा.लि	१४७७२३

२६ **घरभाडा**

सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियमावलीको नियम ९४ मा घरजग्गा भाडामा लिने सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ ।उक्त नियम अनुसार घरजग्गा भाडामा लिने सार्वजनिक निकायले नियम ९४ को उपनियम २(१) बमोजिमका कुराहरु खुलाइ सात दिनको सूचना टास गर्ने उक्त अवधिभित्र पर्न आएका प्रस्तावहरुलाई जिल्ला घरभाडा निर्धारण समितीमा पेश गरी निर्धारण समितीले निर्धारण गरे बमोजिमको दरमा घरजग्गा धनीसँग सम्झौता गरी भाडामा लिनुपर्ने हुन्छ।पालिकाले सो बमोजिम नगरी वडा कार्यालय,नगर कार्यालयको कामकाजको लागि सोझै विभिन्न व्यक्तिहरुसँग घरभाडा सम्बन्धी सम्झौता गरी घरभाडा रु.१९४२०००।- खर्च लेखेको छ ।पालिकाले प्रचलित नियमको परिपालना गरी सार्वजनिक खर्चलाई नियमसम्मत बनाउनु पर्दछ ।

२७ **पदाधिकारी सेवा सुविधा**

मधेश प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ को अनुसूचिमा पदाधिकारीहरुले पाउने सुविधाहरुको व्यवस्था गरेको छ ।जस अन्तर्गत यातायात , अतिथी सत्कार, टेलिफोन, इन्टरनेट सेवा सुविधा वापत यस वर्ष पारिश्रमिक पदाधिकारीमा रु.१२६७१८७३।- खर्च लेखेको छ । जुन आन्तरिक आय रु. १२९७५७०८.०२ को ९७.६५ प्रतिशत हुन आउँछ ।तसर्थ पालिकाले आन्तरिक आय बढाई यस्तो खर्चलाई आन्तरिक आयको निर्दिष्ट सीमाभित्र राख्नुपर्दछ।

२८ **इन्धन खर्च**

पालिकाले यो वर्ष इन्धन बापत रु.४६६०९६२।- को खर्च लेखेको छ ।यसरी खर्च लेख्दा सवारी प्रयोगकर्ताको गन्तब्य स्थान, दुरी, समय र इन्धन खपत बीच सामजस्यता हुने गरी व्यवस्थित तवरले सवारी लगबुक राख्नुपर्नेमा राखेको पाइएन ।व्यवस्थित लगबुक र अभिलेख वेगर ईन्धन खर्च लेख्नु उचित देखिदैन ।पालिकाले यसरी इन्धन खर्च बापत भुक्तानी दिदा फर्मलाई पालिकाबाट जारी भएका अर्डर स्लीपहरु संलग्न नगरी एकमुष्ट रुपमा भ्याट बीजकका आधारमा भुक्तानी दिएको छ ।नेपाल आयल निगमले पेट्रोलियम पदार्थको स्वचालित मूल्य प्रणाली लागू गरेकोमा पालिकालाई पेट्रोलियम पदार्थ आपूर्ति गर्ने फर्महरुले समय-समयमा परिवर्तन भइरहने पेट्रोलियम पदार्थहरुको मूल्य अनुसारको बीजक जारी गरी भुक्तानी लिएको नदेखिएकोले पालिकाले भुक्तानी दिदा स्वचालित मूल्य सूचि अनुसारको मूल्यमा भुक्तानी दिनुपर्दछ ।पालिकाले पेश गरेको सवारी साधन विवरण अनुसार पालिकामा २ वटा स्कोरपियो, १ वटा टाटा जीप, २ वटा ट्रयाक्टर, १ वटा ट्रिपर, १ वटा जे.सि.बी, १ वटा बारुणयन्त्र र २७ वटा मोटरसाइकल चालु अवस्थामा रहेका छन् । लेखापरीक्षणको क्रममा सवारी साधन प्रयोगकर्ता वाइज इन्धन खपत लगत पेश गर्न भनिएकोमा पालिकाले सोको विवरण पेश नगरेको हुँदा इन्धन खर्च मितव्ययी तरिकाले उपयोग भएको छ भनि यकिन गर्न सकिदैन। पालिकाले इन्धन खर्च लेख्दा सवारी प्रयोगकर्ताको गन्तब्य स्थान, दुरी, समय र इन्धन खपत बीच सामजस्यता हुने गरी व्यवस्थित तवरले सवारी लगबुक राखी इन्धन खर्चमा मितव्ययीता हासिल गर्नुपर्दछ ।

२९ **गैर-सरकारी संस्था मार्फत कार्य**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ४६ मा जनचेतना सम्बन्धी तालीम, अभिमुखीकरण, सबलिकरण, मूलप्रवाहीकरण, जस्ता कार्य छिटोछरितो, प्रभावकारी र मितव्ययी हुने भएमा गैरसरकारी संस्थाबाट गराउने सक्ने व्यवस्था छ।पालिकाले यस वर्ष पालिका चाँलु शीर्षकबाट विभिन्न गैर-सरकारी संस्थाहरुबाट सीपमुलक तथा जनचेतनामुलक र क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरी रु.२ करोड १८ लाख १० हजार खर्च लेखेको सम्बन्धमा देखिएका कैफियतहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

•संचालन गर्नुपर्ने कार्यक्रमहरुको लागि प्रचलित खर्च मापदण्ड अनुसार यथार्थपरक लागत अनुमान तयार गरी प्रतिस्पर्धी तथा मितव्ययी तवरले कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेमा बजेटलाई मात्र आधार बनाई कोटेशन मार्फत विभिन्न संघसंस्थाहरुबाट कार्यक्रम संचालन गरेको तथा छनौट भएका संस्थाहरुसँग कार्यक्रम संचालनका विभिन्न विषयहरुमा सम्झौता गरी कार्यदेश दिनुपर्नेमा छनौट पश्चात सोझै कार्यदेश दिएको छ ।जसले गर्दा कार्यक्रम संचालनको मिति,समय,स्थान तथा सम्बन्धित लाभग्राहीको उपस्थिती सम्बन्धमा श्रेस्ता साथ पेश भएका कागतजातबाट स्पष्ट हुदैन ।

•कार्यक्रम संचालनको लागि छनौट गरिएका संस्थाहरुले कार्यक्रम संचालन गर्न सक्ने योग्यता, क्षमता तथा कार्यक्रमसँग उक्त संस्थाको कार्य उद्धेश्य बिचको सामञ्यस्यता हुने किसिमले छनौट गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको देखिदैन ।

•संचालन भएका कार्यक्रमहरुको प्रभावकारिताका सम्बन्धमा अनुगमन तथा मूल्याकंन गरी सोको प्रभावकारीता, कार्यक्रमको उद्धेश्य प्राप्त भए/ नभएको सम्बन्धमा प्रतिवेदन समेत पेश गरेको देखिएन।पालिकाले संचालित कार्यक्रमहरुको प्रभावकारीता तथा उपलब्धि सम्बन्धमा समीक्षा नगरी वर्षेनी एकै प्रकृतिका कार्यक्रमहरुमा बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्दा यस्तो खर्चको उपादेयता नहुने हुँदा कार्यक्रम संचालन हुनु भन्दा अगाडिको समाजको आर्थिक, सामाजिक लगायतका विविध पक्षको अवस्था र कार्यक्रम संचालन भईसकेपछि त्यसले समाजमा पारेको प्रभावका सम्बन्धमा समीक्षा , अनुगमन तथा मूल्यांकन गरी कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिने वा पुनरावलोकन गरी कार्यक्रमहरु परिमार्जन गर्ने भन्ने पक्षको टुङ्गो लगाउनु पर्दछ ।

•सीपमुलक कार्यक्रमहरु जस्तै अगरबत्ती, मैनबत्ती, साबुन बनाउने र सिलाई कटाई तालिम संचालनमा विभिन्न सामग्रीहरु खरिदमा खर्च लेखेकोमा तालिम पश्चात उत्पादित सामग्रीहरुको वितरण तथा स्टोर दाखिला भएको देखिदैन ।गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका,२०७७ को दफा ३९(१) मा तालिमबाट उत्पादित सामान वा वस्तुको गुणस्तर कायम गराउनु सम्बन्धित प्रशिक्षकको दायित्व हुनेछ तथा दफा ३९(२) मा तालिमबाट उत्पादित सामान वा वस्तुको व्यवस्थित अभिलेख राखी त्यस्ता उत्पादनहरु प्रशिक्षण अवधिभित्रै परल मूल्यको पचास प्रतिशत छुट मूल्यमा सहभागीलाई नै बिक्रि गर्न सकिने र बिक्रिबाट प्राप्त रकम शाखाले तोकेको राजस्व खातामा दाखिला गर्नुपर्ने गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष विभिन्न उद्यमशिल तालिम संचालन गरेको र उक्त तालिमहरुमा खरिद गरेका कच्चा सामग्रीहरुबाट उत्पादित सामग्रीहरुको वितरण तथा उपयोग स्थिती खुल्ने विवरण श्रेस्तासाथ संलग्न रहेको देखिएन।निर्देशिका अनुसार परल मुल्यले हुने रकमको ५० प्रतिशत मुल्यमा सहभागीलाई वितरण गर्नुपर्नेमा निशुल्क रुपमा

वितरण गरेकोले यस्तो वितरण कार्यमा नियन्त्रण गरी आगामी दिनमा परल मुल्यको ५० प्रतिशत मुल्य विक्री गरी राजस्व दाखिला हुनुपर्दछ ।

•पालिकाले प्रदेश खर्च मापदण्ड निर्देशिका बमोजिम कार्यक्रमहरुको लागत अनुमान तयार गरी खुला रुपमा प्रतिस्पर्धात्मक तवरले कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको देखिदैन ।

•पालिका भित्रका शाखागत कर्मचारीहरुबाट संचालन गर्न सकिने कतिपय कार्यहरु समेत गैर-सरकारी संस्थाहरुबाट गराएको उचित देखिदैन ।यस किसिमका कार्यक्रम केहि उदाहरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

गो.भौ.नं र मिति	भुक्तानी पाउने	रकम	कार्यक्रम
५६१-२०८२।०३।०२	उत्कृष्ट समाज कल्याण परियोजना केन्द्र	४९३९७९	गर्भ पतन सम्बन्धि सामाजिक जनचेतना मुलक कार्यक्रम
५३८-२०८२।०२।२७	शुभारम्भ तालिम तथा परामर्श प्रा.लि.	४९४९४०	पोष्टिक आहार सम्बन्धि बारे जनचेतना मुलक कार्यक्रम
६७२-२०८२।०३।१९	मिथि रिसर्च पेपर प्रा.लि.	४८२०५७	फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम
८५४-२०८२।०३।२५	सभ्य र सक्षम समाज	१४७५७८	शिक्षक तालिम
८३५-२०८२।०२।२७	गल्फ इन्टरनेशनल टेक्नीकल ट्रेनिङ्ग इन्स्टिट्यूट प्रा.लि.	४८७३६९	महिला महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी कार्यक्रम

३० पत्रपत्रिका तथा सूचना प्रकाशन

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५(१क) मा रु १० लाख रुपैंयासम्मको निर्माण कार्य, मालसमान र ५ लाख सम्मको परामर्श सेवा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । त्यस्तै नियम ८५ अनुसार एक आर्थिक बर्षमा एकै फर्म वा व्यवसायीसँग तोकिएको सीमा भन्दा बढीको सोझै खरिद गर्न नहुने व्यवस्था छ । पालिकाले यस बर्ष पत्रपत्रिका छपाइ तथा सूचना प्रकाशन लगायत अन्य शीर्षकहरुबाट रु.३७७७०८७।– सूचना प्रकाशन खर्च लेखेको छ। पालिकाले भुक्तानी दिएका अधिकांश बिल एकमुष्ट भुक्तानी दिएको पाइयो । यसरी भुक्तानी दिदा प्रथम पृष्ठ,भित्री पृष्ठ र अन्तिम पृष्ठ, प्रति शब्द ,रंगीन वा स्यामस्वेत र सीसी तथा छुट सुविधा जस्ता स्पेशिफिकेशनहरुलाई ध्यान दिदै प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट खरिद गरिनुपर्दछ।साथै सूचना प्रविधीको वर्तमान युगमा प्रचलित कानून बमोजिम पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गर्नुपर्ने सूचनाहरु बाहेक अन्य शुभकामना तथा जनचेतनामूलक सन्देशहरु कार्यालयको वेभसाइट, फेसबुक पेज,SMS लगायतका सामाजिक सञ्चालहरुबाट सम्प्रेषण गरी सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता हासिल गर्नुपर्दछ । पत्रपत्रिका भुक्तानी केहि उदाहरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

गो.भौ.नं र मिति	भुक्तानी पाउने	भुक्तानी रकम	छूट प्रतिशत
७२-२०८१।०९।०१	अप द विट मिडिया प्रा.लि	१५०८५५	२५
१७३-२०८१।१०।१०	अप द विट मिडिया प्रा.लि	२०३४००	२५
२४४-२०८१।११।१८	जानकी न्यूज नेटवर्क प्रा.लि.	३८१३७५	२५

३१ बैठक तथा अनुगमन खर्च

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सेवा सुविधा सम्बन्धि ऐन, २०७७ अनुसार मासिक ३ वटा सम्म बैठक तथा अनुगमन भत्ताको सुविधा लिन पाईने व्यस्था रहेको छ ।त्यसै गरी स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १६ मा पदाधिकारीहरुको काम,कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले यो वर्ष पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुको बैठक तथा अनुगमन भत्ता बापत रु.७५४४५५०।- खर्च लेखेको छ ।यसरी खर्च लेख्दा खर्चको औचित्य पुष्टि हुने कागजात, स्पष्ट एजेण्डा, माइन्युट तथा अन्य आवश्यक कागजात बेगर पालिकाका पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुले नियमित रुपमा गर्नुपर्ने आफ्नो कामकारबाहीहरुको

लागि समेत बैठक बसेको तथा विभिन्न योजनाहरुको अनुगमन गरेको भनी भत्ता लिएको आफ्नो काम, कर्तव्यहरु जिम्मेवारीपूर्वक निर्वाह गर्ने भन्दा पनि ऐनको सुविधा उपयोग गर्ने गरेको देखिन्छ ।पालिकाले यसरी अनुगमन तथा बैठक भत्ता वापतको भुक्तानी दिदा श्रेस्तासाथ बैठकको माइन्युट र अनुगमन प्रतिवेदन लगायतका कागजातहरु सिलसिलेबार रुपमा नराखेको हुँदा यस सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिदैन । साथै नियमित गर्नुपर्ने कामका लागि समेत पालिका तथा वडाका पदाधिकारीहरु र कर्मचारीहरुले एजेण्डा बनाई बैठक तथा अनुगमन भत्ता लिने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

३२ अनुउत्पादक तथा वितरणमुखी खर्च

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्र अधिकतम उत्पादकत्व, प्रतिफलमुखि, रोजगारी सिर्जना गर्ने गरी तुलनात्मक लाभ लिन सक्ने क्षेत्रहरुमा बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा पालिकाले यस वर्ष वडा तथा पालिका तर्फ विभिन्न धार्मिक सांस्कृतिक पूजा पाठ, खेलकुद प्रतियोगिता रु.५७७८८५५।– खेलकुद सामग्री, ब्याग,पोशाक खरिद तथा वितरण, ज्येष्ठ नागरिक सम्मानमा रु.५११६६४५।– तथा गत विगतको भुक्तानी दिन बाँकी खेलकुद सामग्रीहरु,नागरिक सम्मान कार्यक्रमको रु.३२७४२३८ को खर्च लेखेको छ । मेला महोत्सव तथा खेलकुद प्रतियोगितामा भएको खर्च विविध खर्चको पुष्टियाइ, खरिद भएको सामग्रीहरु प्रयोग र मौज्दात पुष्टी हुने कागजात, अन्य शीर्षकमा भएको खर्चको पुष्टि हुने प्रमाण कागजात नभएको ,सामग्री वितरण गर्दा सम्बन्धित लाभग्राहीको परिचयपत्र नम्बर तथा सम्पर्क नम्बर खुल्ने कागजात लगायतका विवरण सहितको वितरणको भरपाई श्रेस्तासाथ संलग्न रहेको देखिएन। पालिकाले यस प्रकृतिका वितरणमुखी र अनुउत्पादक कार्यमा बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्ने परिपाटीलाई नियन्त्रण गरी बजेटलाई नतिजामुखी,उत्पादनमुखी तथा रोजगारमूलक क्षेत्रमा विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।यस किसिमका कार्यक्रमका केहि उदाहरण तपशिल बमोजिम रहेका छन् ।

गो.भौ.नं र मिति	भुक्तानी पाउने	रकम	कैफियत
५२६-२०८२।०२।२५	बोलबम मेला व्यवस्थापन समिति	२९५२६०	धार्मिक तथा सास्कृतिक
५३१-२०८२।०२।२६	परिक्रमा मेला व्यवस्थापन समिति	१९८२५०	धार्मिक तथा सास्कृतिक
६७-२०८१।०८।२०	श्री कृष्ण जन्माष्टमी मेला समिति	४४८८४४	धार्मिक तथा सास्कृतिक
७५-२०८१।०९।७	प्रदेश स्तरिय कवडी खेलकुद प्रतियोगिता उपभोक्ता समिति	६४५४६५	धार्मिक तथा सास्कृतिक
३२०-२०८१।१२।२५	छट पुजा व्यवस्थापन समिती	१५८९३०	धार्मिक तथा सास्कृतिक

३३ कर्मचारी कल्याण कोष

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष आन्तरिक श्रोत बाट कर्मचारी कल्याण कोषमा रु.१५,००,०००। विनियोजन गरी स्थानीय तह विविध कोष खातामा रु.१५,००,००० ट्रान्सफर गरेको छ । तर उक्त कोषको संचालन सम्बन्धी पालिकाबाट कुनै ऐन कानूनको व्यवस्था भएको देखिएन । यसरी कानूनको व्यवस्था नगरी पालिका अनुदानबाट सोझै कर्मचारी कल्याण कोषमा रकम ट्रान्सफर गर्न मिल्ने नदेखिएकाले उक्त रकम फिर्ता लिई स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्दछ।

३४ प्रोत्साहन भत्ता

मधेश प्रदेश सरकार स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) सम्बन्धी ऐन,२०८१ को दफा ४४ को उपदफा २ बमोजिम कर्मचारीलाई कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन भत्ता प्रदान गर्नका लागि सम्बन्धित स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक आय स्रोतबाट व्यहोर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ भनी उल्लेख रहेको छ ।पालिकाले यस वर्ष नगरसभाको निर्णयलाई मात्र आधार बनाई यस वर्ष १९ जना कर्मचारीहरुलाई मासिक तलबको ३५ प्रतिशतका दरले वार्षिक रु.२३७०९५६।- प्रोत्साहन भत्ता भुक्तानी दिई थप व्यभार पारेको छ । उक्त प्रोत्साहन भत्ता पालिकाको आन्तरिक राजस्वको रु.१२९७५७०८ ।- को १८.२७ प्रतिशत हुन आउँछ ।अतः पालिकाले प्रोत्साहन भत्ता वितरण गर्दा नगर सभाको निर्णयलाईमात्र आधार नलिई उचित कार्यविधी बनाई कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादन, वार्षिक

लक्ष्य तथा प्रगति हासिल गर्न कर्मचारीहरुले पुर्याएको योगदान,अतिरिक्त कार्य समय गरेको डिजिटल हाजिरी प्रमाणित तथा पालिकाको आन्तरिक आम्दानी, कार्य सूचकहरु लगायतका विषयहरुलाई समेटी प्रोत्साहन भत्तालाई मितव्ययी र प्रभावकारी तवरले व्यवस्थित गर्नुपर्दछ।

३५ वितरण भरपाई पेश गर्नुपर्ने

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(५) अनुसार प्रमाण कागजात, बील तथा भर्पाइको आधारमा मात्रै खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।पालिकाले विभिन्न प्रयोजनका लागि तपशिलमा उल्लेखित सामग्रीहरु खरिद गरेकोमा उक्त सामग्रीहरु सम्बन्धित लाभग्राहीलाई के-कति परिमाणमा वितरण गरिएको हो सोको वितरण भर्पाई पेश नगरेकोले वितरण भर्पाई पेश गर्नुपर्ने रु.

गो.भौ.नं र मिति	भुक्तानी पाउने	रकम	कैफियत
५८१-२०८२।०३।०६	जय हनुमान कपास उद्योग	२८७१४०	नगरभित्रका ज्येष्ठ नागरिक महिला, एकल महिला सम्मान कार्यक्रमको लागि (सति साडी, पेटिकोट,ब्लाउज) ९०० सेट रु.९८० का दरले खरिद गरी भुक्तानी दिएकोमा ६०७ सेट मात्र वितरण भर्पाई पेश भएकोले बाकी २९३ सेटको वितरण भर्पाई पेश गर्नुपर्ने
६००-२०८२।०३।१३	दिप ज्योती स.मिल	४९९४६०	२६००० के.जी दाउरा खरिद गरी भुक्तानी दिएकोमा नगरभित्रका विभिन्न ठाउँमा के-कति परिमाणमा वितरण गरेको हो सोको वितरण भर्पाई तथा प्रमाण संलग्न नरहेको
६६९-२०८२।०३।१९	बाबा बघी कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स	९७०४४४	विपद व्यवस्थापन अन्तर्गत शसस्त्र तथा नेपाल प्रहरीहरुको लागि विभिन्न १९ प्रकारका विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी सामग्रीहरु खरिद गरेकोमा उक्त सामग्रीहरु हस्तान्तरण गरेको प्रतिवेदन संलग्न नरहेको
६८०-२०८२।०३।२०	डल्फिन अफसेट प्रेश	४९८०१८	प्रारम्भिक बाल विकासकामा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि अल ईन वन किताब १५२५ थान खरिद गरी भुक्तानी दिएकोमा उक्त किताबहरुको वितरण भरपाई संलग्न नरहेको
७४७-२०८२।०३।२२	मेगा जेनरल सप्लायर्स	९९१४७३	२९ प्रकारका खेलकुद सामग्रीहरु खरिद गरी भुक्तानी दिएकोमा उक्त सामग्रीहरुको वितरण भर्पाई श्रेस्तासाथ संलग्न नरहेको
८०४-२०८२।०३।२४	श्री मिथिला ट्रेडर्स	९४८५२२	विभिन्न वडाहरुको लागि २२ प्रकारका खेलकुद सामग्रीहरु खरिद गरी भुक्तानी दिएकोमा उक्त सामग्रीहरुको वितरण भर्पाई संलग्न नरहेको
८१७-२०८२।०३।२५	मनिषा ट्रेडर्स	४७९७५५	वडा नं ३ मा रहेको शहिद शम्भु प्रा.वि.का विद्यार्थीहरुको लागि विभिन्न शैक्षिक सामग्रीहरु खरिद गरी भुक्तानी दिएकोमा उक्त सामग्रीहरुको वितरण भर्पाई संलग्न नरहेको
जम्मा		४६७४८१२	

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **५८१,५८२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **३९२,९९२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	४६,७४,८१२

३६ **सोझै खरिद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५(१क) मा रु १० लाख रुपैंयासम्म लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य, मालसमान र रु.५ लाख सम्म लागत अनुमान भएको परामर्श सेवा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ ।पालिकाले यस वर्ष नगर चालुतर्फ मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री र अन्य कार्यालय संचालन खर्च शीर्षकबाट पटक-पटक टुक्रा पारी खरिद कार्यमा रु.७०८७६०४। खर्च लेखेको छ । उस्तै प्रकृतिको विभिन्न खरिद कार्यलाई प्याकेजीङ्ग गरी बोलपत्रको माध्यमबाट प्रतिस्पर्धात्मक तवरले खरिद गराउन सकिने अवस्थामा समेत अलग अलग ससाना टुक्रा पारी सोझै खरिद गरेको छ ।अतः पालिकाले एउटै प्रकृतिको खरिदको कामलाई उपयुक्त प्याकेज बनाई खुला बोलपत्र आव्हान गरी मितव्ययी तथा प्रतिस्पर्धी तरिकाले खरिद गर्नुपर्दछ ।सोझै खरिदका केहि उदाहरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

गो.भौ.नं र मिति	भुक्तानी पाउने	रकम	कैफियत
८७-२०८१।०९।२४	खुशी स्टेशनरी एण्ड सप्लायर्स	९६७०५५	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री
६५५-२०८२।०३।१८	न्यू राजधानी ट्रेडर्स	९८०९८६	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री
८३७-२०८२।०३।२५	जय माँ नवदुर्गा ट्रेडर्स	९५११७७	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री

३७ **प्रमाण पेश गर्नुपर्ने**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९(५) अनुसार प्रमाण कागजात, बील तथा भर्पाइको आधारमा मात्रै खर्च लेख्नुपर्ने तथा नियम ३९(१०) अनुसार सरकारी खर्च भुक्तानी गर्दा रीत पुगे नपुगेको जाँच गरी भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले तपशिल बमोजिमका फर्महरुलाई भुक्तानी दिदा आवश्यकता कागजात, बील र प्रमाण बेगर भुक्तानी दिएको देखिएकोले सोको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

गो.भौ.नं र मिति	भुक्तानी पाउने	रकम	कैफियत
४२२-२०८२।०१।१६	बाबा गोविन्द मिष्ठान भण्डार	४३४७०	श्रेस्तासाथ बीजक लगायतका कागजात नरहेको
४५७-२०८२।०२।०२	लखिचन्द्र दास	११५००	श्रेस्तासाथ बीजक लगायका कागजात नरहेको
५४६-२०८२।०२।२९	शिवम अटो इन्टरप्राइजेज	७५५०	रीतपूर्वकको कर बीजक जारी नभएको
५५०-२०८२।०२।३०	राम जानकी गेष्ट हाउस	१७४००	फोटोकपी बीजक पेश भएको
जम्मा		७९९२०	

प्रमाण पेश नगरेको	७९,९२०

३८ **बढि बैठक भत्ता भुक्तानी**

मधेश प्रदेश सरकारद्वारा प्रकाशित स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७७ को दफा ७ (१) मा स्थानीय निकायका पदाधिकारीहरुले प्रत्येक महिना बढीमा तीनवटा बैठक सम्मको बैठक भत्ता पाउने व्यवस्था छ । जस अनुसार पदाधिकारीहरुले वर्षभरिमा बढीमा ३६ वटासम्म बैठकको बैठक भत्ता पाउने व्यवस्था छ । निम्नानुसार पदाधिकारीहरुलाई ऐनमा भएको व्यवस्थाभन्दा देहाय अनुसार बढी बैठक भत्ता भुक्तानी भएकोले बढी भुक्तानी भएको बैठक भत्ता वापतको रु.७५०९७५।०० सम्बन्धित पदाधिकारीबाट असुल गरी दाखिला गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	पदाधिकारीको नाम	पद	वडा नं	भुक्तानी भएको बैठक संख्या	भुक्तानी पाउने बैठक संख्या	बढी संख्या	दर	बढी भुक्तानी भएको (कर कट्टी पछि)
१	श्री मिथिला शाह	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं १	७२	३६	३६	१५००	४५९००
२	श्री मुकेश कुमार पुर्वे सुडी	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं २	७२	३६	३६	१५००	४५९००
३	श्री ताहीर मिया	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ३	७२	३६	३६	१५००	४५९००
४	श्री सत्य नारायण यादव	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ४	६१	३६	२५	१५००	३१८७५
५	श्री गंगाराम यादव	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ५	७२	३६	३६	१५००	४५९००
६	श्री पुजन यादव	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ६	७१	३६	३५	१५००	४४६२५
७	श्री रामदेव सहनी मलाह	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ७	७२	३६	३६	१५००	४५९००
८	श्री सेराज राईन	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ८	७२	३६	३६	१५००	४५९००
९	श्री मनिस कुमार राय	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ९	७२	३६	३६	१५००	४५९००
९	श्री राज कुमार साह	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं १०	७२	३६	३६	१५००	४५९००
९	श्री सरोज कुमार यादव	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं ११	७२	३६	३६	१५००	४५९००
९	श्री राम नारायण अधिकारी	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं १२	७२	३६	३६	१५००	४५९००
९	श्री देव नारायण महतो	वडा अध्यक्ष	सबैला नगरपालिका वडा नं १३	७२	३६	३६	१५००	४५९००
१०	श्री अनिता देवी यादव	कार्यपालिका सदस्य/ वडा सदस्य	सबैला नगरपालिका वडा नं ४	६१	३६	२५	१५००	३१८७५
११	श्री सिता देवी यादव	कार्यपालिका सदस्य/ वडा सदस्य	सबैला नगरपालिका वडा नं ९	७२	३६	३६	१५००	४५९००
१२	श्री सकिला खातुन	कार्यपालिका सदस्य/ वडा सदस्य	सबैला नगरपालिका वडा नं ८	७२	३६	३६	१५००	४५९००
१२	श्री रिंकि कुमरी महरा	कार्यपालिका सदस्य/ वडा सदस्य	सबैला नगरपालिका वडा नं ११	७२	३६	३६	१५००	४५९००
जम्मा								**७५०९७५**

असुल गर्नुपर्ने	७,५०,९७५

३९ **आय अनुमानः**

आय अनुमानः स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ।पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु. १ करोड ५० लाख प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा रु. १ करोड ७ लाख ७८ हजार अर्थात अनुमान भन्दा २८.१४ प्रतिशत घटी आय प्राप्त गरेको छ।आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ।

४० **व्यवसाय कर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु. २१५६००.०० कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको पाईएन।जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन।तसर्थ पालिकाले क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनुपर्दछ।

४१ **उद्योग ब्यबसायीहरुको लगतः**

पालिका भित्र के कती संख्यामा उद्योग ब्यबसायहरु संचालनम आएका छन् पालिकाले रेकर्ड राखेको पाइएन।पालिकाभित्र संचालनमा आएका उद्योग धन्दाबाट पालिकाका कर्मचारीहरु र जनताको हितको लागि सामाजिक दायित्व अन्तर्गत पर्ने लगानी वा विकास निर्माणको रकम छुट्याएको नपाइएकाले पालिकामा संचालित उद्योगब्यबसायलाई पालिकाले अनुगमन, नियमन, साथै रेकड राखी नियमानुसार राजश्व संकलन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४२ **राजश्व परामर्श समितिः**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६५ मा राजश्व परामर्श को लागि एक स्थानीय राजश्व परामर्श समिति सम्वन्धी व्यवस्था रहेको छ। उक्त समितिको काम कर्तव्य तथा अधिकार अन्तर्गत राजश्व सम्वन्धि आवश्यक कानूनको तर्जुमा संशोधन परिमार्जन र सो को परिपालनाका सम्वन्धमा आवश्यक परामर्श दिने राजश्वको स्रोत दायरा तथा दर समेतको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्षमा प्राप्त हुन सक्ने राजश्वको बिश्लेषण गरी सो सम्वन्धमा अनुमान गरी राजश्वका दर र क्षेत्र तोक्ने लगायतका कार्यहरु उल्लेख छ।राजश्व परामर्श समितिको बैठक बसी नीतिगत छलफल भएतापनि तथ्यगत विश्लेषण सहित राजश्वको अनुमान गरेको पाइएन ।साथै स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ५९ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र आफुले निर्माण रेखदेख वा संचालन गरेको हाटवजार पसल सरकारी जग्गमा बनेका संरचनाको उपयोग गरेवापत बहाल विरौटी शुल्क लगाउन सक्ने ब्यबस्था गरेको छ।अन्य क्षेत्रको आय, घर शटर बहाल, अन्य सार्वजनिक स्थान हरुको आन्तरिक आय ठेक्का लगाई आन्तरिक अयमा वृद्धी गर्न सकेको देखिएन। अतः नियमानुसार आफ्नो क्षेत्रमा प्राप्त हुनसक्ने आयको पहिचान गरी कर संकलनमा वृद्धी गर्न प्रभावकारी रुपमा कार्य सम्पादन गर्नुपर्दछ।पालिकाले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले वडा कार्यालयहरुको चलानी पुस्तिका र रसिद भिडान गरी राजस्व संकलन गर्नपुर्ने देखिन्छ।पालिकाको आर्थिक ऐन, २०८१ अनुसार सिफारिस प्रकृतिअनुसार विभिन्न दरमा सिफारिस दस्तुर लिने व्यवस्था छ।लेखापरीक्षणको क्रममा वडाहरुले राखेको चलानी किताबमा सिफारिसको संख्या र नगदि रसिद काटेको संख्याको परिमाणमा फरक देखिएकोले पालिका तथा राजश्व शाखाले थप बिश्लेषण गरी वडा कार्यालयले दस्तुर लाग्ने सिफारिस वापत दस्तुर लिईएको हो होईन सम्बन्धि यकिन गर्नुपर्दछ।पालिकाले चलानी अनुसार राजस्व दस्तुर प्राप्त गरे नगरेको थप यकिन गर्नुपर्ने देखिन्छ।पालिकाले राजस्व प्राप्त गर्दा राख्नुपर्ने म. ले. प. फा. नं. नराखेको र प्राप्त आम्दानि तथा प्राप्त हुनुपर्ने आम्दानी सम्बन्धमा परीक्षण भिडान गर्ने आन्तरिक नियन्त्रण पद्धती नभएकोले प्राप्त हुनुपर्ने राजस्व सम्बन्धमा एकिन हुन सकिएन।

४३ **मनोरञ्जन करः**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमा, भिडियो हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, संगीत, थिएटर मनोरञ्जन प्रदर्शन स्थल, ऐतिहासिक स्थलको प्रवेश शूल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ।आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिकाले कूनैपनि मनोरञ्जन कर संकलन गरेको पाईएन।यस पालिकाको क्षेत्रभित्र उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर एकिन गरि असुल गर्नुपर्दछ।

४४ **आन्तरिक आयः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ।पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

केन्द्रीय अनुदान प्राप्त	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
५८६६१६२४५.७२	१२९७५७०८.०२	२.२१

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा २.२१ प्रतिशत मात्र रहेको छ ।त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्न पहल गर्नुपर्दछ।

४५ **कर तथा शुल्क असुली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ।ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ।

आय शीर्षक	अनुमान	असुली
भूमिकर तथा मालपोत	एकमुष्ठ रु १५०००००।० अनुमान	३५५८४६।००
वहाल कर		९६२७९४।४१
वहाल विटौरी कर		२३३७८७५।००
अन्य कर		१०११५।००
सरकारी सम्पतीको वहालबाट प्राप्त आय		३७८१०६०।००
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क		३७०३१०।००
नक्शा पास दस्तुर		१२५३९५।३०
सिफारिश दस्तुर		९०२०७०।००
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर		१३७००।००
नाता प्रमाणित दस्तुर		७२००।००
अन्य दस्तुर		४१४४७५।००
व्यवसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर		३२८७००।००
प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत		२९३७३।२२
विज्ञापन कर		०
व्यवसाय कर		२१५६००।००
बेरुजु		९२५३९८।००
जम्मा रकम रु		**१०७७९९११।९३**

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन।तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ।

४६ **राजस्व असुलीः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा २७ मा प्रचलित कानुन बमोजिम नेपाल सरकारलाई प्राप्त हुने राजस्व तथा अन्य सरकारी रकम कार्यालयमा प्राप्त भएपछि सोही दिन तथा सोही दिन सम्भव नभए सोको भोलिपल्ट प्रचलित ढाँचामा लेखा राखी बैङ्क दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकामा रु. १०८३१५४९.०० राजस्व आम्दानी भएकोमा रु. १०४८०१८०.०० दाखिला भएको देखिन्छ।दाखिला गर्न बाँकी रहेको राजस्व जरिवाना सहित रु. ३४१८७३।० सम्बन्धित वडाका वडा सचिव बाट असुल गर्नुपर्ने रु.

वडा नं.	जिम्मेवार व्यक्ति	अशुली रु.	दाखिला रु.	दाखिला बाँकी	जरिवाना	जरिवाना सहित दाखिला गर्न बाँकी
पालिका	संजीव राउत	९४१२४५०	९४१२४५०	०	०	०
१	गिता महतो	५१७२७	३०४२७	२१३००	१२४३	२२५४३
२	कामेश्वर महासेठ	१०८२२८	१०८२२८	०	०	०
३	कामेश्वर महासेठ	८०९७२	८०९७२	०	०	०
४	राम कृपाल राउत	५८४०९	१०९०९	४७५००	२७७०	५०२७०
५	धर्मेन्द्र सहनी	४७१०१	४७१०१	०	०	०
६	महेश्वर साह	८०२२२	८०२२२	०	०	०
७	श्याम यादव	३४१२५४	१२८३६५	२१२८८९	१२४१८	२२५३०७
८	जित नारायण यादव	८३१७६	५९८४६	२३३००	१३५९	२४६५९
९	नन्द ठाकुर	१५६३८३	१५६३८३	०	०	०
१०	गिता कुमारी महतो	९८८७१	८०८२९	१८०४२	१०५२	१९०९४
जम्मा		**१०८३१५४९**	**१०४८०१८०**	**३५१३३९**	**२०४९४**	**३४१८७३**

(….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **२१२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **२७,८४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,९०३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	३,४१,८७३

४७ **आन्तरिक आयः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ मा वित्तीय अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत विभिन्न कर तथा शुल्क लगाउने र आय ठेक्का बापत बक्यौता रकम समेत असुली गर्ने व्यवस्था छ।यस स्थानीय तहले विगत र यो वर्ष बन्दोबस्त गरेको आन्तरिक आय ठेक्कामा देहायअनुसार रहेको छ।

सि नं	ठेक्का विवरण	ब्यबसायीको नाम	ठेक्का लागेको मिति र अवधि	कवोल अंक	दखिला रकम	बाँकी रकम	कैफियत
१	गोपाल पोखरी ईनर्वा	श्री अशेश्वर सहनी	२०८१।१०।२९ गते ३ वर्ष सम्म।	६५५०००।००	१९६५००।००	४५८५००।००	अवधी बाँकी
२	सबैला गुदरी बजार	श्री राम उदेश साह सोनार	२०८२।०१।२२ गते जम्मा १ वर्ष मात्र	९०७०००।००	४५३५००।००	४५३५००।००	
३	किरतपुर गुदरी बजार	श्री राजु साह	२०८२।०१।२२ गते जम्मा १ वर्ष मात्र	४६०००।००	२३०००।००	२३०००।००	
४	सबैला बाखा बजार	श्री राम चन्द्र साहु तेली	२०८१।११।०१ गते ३ वर्ष सम्म।	३३३५५००।००	१०००६५०।००	२३३४८५०।००	
५	धोवयाही पोखरी	श्री ईशा मियाँ धोवी	२०८१।१०।२३ गते ३ वर्ष सम्म।	१०१०५००।००	३०३१५०।००	७०७३५०।००	
६	नवटोली पोखरी	श्री अशेश्वर सहनी	२०८२।०१।१० गते ३ वर्ष सम्म।	१०२५७००।००	३०७७१०।००	७१७९९०।००	
७	सबैला डोम्वा पोखरी	श्री सुनिता देवी	२०८२।०१।१३ गते ३ वर्ष सम्म।	७०००००।००	२१००००।००	४९००००।००	
८	काठमहल पोखरी सबैला	श्री अजय कुमार सहनी	२०८०।०३।१८ गते ३ वर्ष सम्म।	९०५०००।००	९०५०००।००	०	
९	पोखरी नं १ प्यारे साहु पोखरी	श्री अजय मुखिया	२०८०।०३।१८ गते ३ वर्ष सम्म।	४२१०००।००	४२१०००।००	०	
१०	पोखरी नं ३ बल्टिया	श्री उमेश साह सुडी	२०८०।०३।१८ गते	३६००००।००	३६००००।००	०	

	पोखरी		३ वर्ष सम्म ।				
११	कोल्हुवा मोड पोखरी नदी पोखरी	निभा कुमारी मंडल	२०८०। ०३।१० गते ३ वर्ष सम्म ।	६९०१००। ००	६९०१००। ००	०	
१२	नेवतिया पोखरी मटही	श्रवण सहनी	२०८०। ०५।२० गते ३ वर्ष सम्म ।	१०३०१००। ००	१०३०१००। ००	०	

४८ **सवारी करः**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ मा पालिकाले आफ्ना क्षेत्र भित्रका सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारीदर्ता तथा वार्षिक सवारी कर र आफ्नो क्षेत्रमा आउने सबै प्रकारको सवारीमा तोकिए बमोजिम सवारी कर उठाउने लक्ष्य राखेको देखिएन।हरेक वर्ष दर्ता हुने सवारीको अभिलेख राखी कर असूलीलाई प्रभाबकारी बनाउनुपर्दछ।

४९ **धरौटी जफतः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५९ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र आफुले निर्माण, रेखदेख वा संरक्षण गरेको हाट बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेको संरचनाको उपयोग बापत बहाल विटौरी शुल्क लगाउने व्यवस्था छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र रहेको सबैला डोम्बा पोखरी ठेक्का लगाउन सार्वजनिक सुचना प्रकाशन गरेकोमा बढी कबोल गर्ने राम पुकार सहनी ठेक्का सम्झौता गर्न नआएकोले धरौटी वापत राखेको रकम रु. ७२५००।० जफत गरी दाखिला गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	७२,५००

५० **धरौटी सदरस्याहाः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५९ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र आफुले निर्माण, रेखदेख वा संरक्षण गरेको हाट बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेको संरचनाको उपयोग बापत बहाल विटौरी शुल्क लगाउने व्यवस्था छ। पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र रहेको तरकारी बजार, फलफुल बजार, गोरु बजार, खसि बजार, सुङ्गुर बजार लगायतका बजारहरुमा बहाल बिटौरी ठेक्का लगाउने गरी आर्थिक ऐन, २०८१ ले न्यूनतम कबोल अङ्क निर्धारण गरेकोमा प्रकाशित सार्वजनिक सुचना अनुसार ठेक्का सम्झौता भएको देखिन्छ।पोखरी ठेक्काबाट सम्झौता अनुसार ठेक्का सकार गर्ने सकारकर्ताबाट धरौटी बापत जम्मा गरेको धरौटी रकम फिर्ता नगरि राजस्व दाखिला हुने गरी सम्झौता भएकोले ठेक्का अवधि सकिएकाहरुले जम्मा गरेको धरौटी दाखिला भएको देखिएन।धरौटी बापत ठेक्का सकार कर्ताले जम्मा गरेको धरौटी रकम दाखिला गरी सोको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु

सि नं	ठेक्का विवरण	ब्यबसायीको नाम	ठेक्का लागेको मिति र अवधि	कवोल अंक	दखिला रकम	धरौटी रकम
१	नेवतिया पोखरी मटही	श्रवण सहनी	२०८०।०५।२० गते ३ वर्ष सम्म ।	१०३०१००। ००	१०३०१००। ००	१०५०००
जम्मा						**१०५०००**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-९** को निर्णयले रू **९०,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-९** को निर्णयले रू **४२,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-९** को निर्णयले रू **३६,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-९** को निर्णयले रू **१३०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	१,०५,०००

५१ **डोजर र एम्बुलेन्स आम्दानीः**

पालिकाले डोजर, एम्बुलेन्स तथा अन्य उपकरणबाट आम्दानी गरेकोमा खर्चको विवरण पेश गरेन।पालिकाले मर्मत खर्च र ईन्धन खर्चको अभिलेख तयार गरि नराखेको र लेखापरीक्षणको क्रममा पेश नगरेकोले आम्दानी र खर्च विश्लेषण गर्न सकिएन।डोजर र एम्बुलेन्स लगायत अन्य उपकरणमा भएको मर्मत खर्च र ईन्धन खर्चको अभिलेख तयार गरि पेश गर्नुपर्दछ।

५२ **माछा पोखरि ठेक्काः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ९७ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी, सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिका सिमा क्षेत्र भित्र सार्वजनिक जग्गामा २८ वटा माछा पोखरी रहेकोमा ८ वटा माछ पोखरी ठेक्कामा लागेको र २० वटा पोखरी ठेक्का नलागेको पालिकाले जनाएकोमा पालिकासँग समन्वय नगरि वडा नं ९ ले पालिका मातहत रहेको ६ वटा पोखरी (स्थान पोखरी, नहीं पोखरी, गोर्काही पोखारी, धोवयाही पवखरी, विष्णु बाँध पोखरी र डोरा पोखरी) ठेक्कामा लगाएको जानकारि प्राप्त भएको छ।वडा नं. ९ का वडा अध्यक्ष श्री मनिष कुमार रायले ठेक्का लगाएको ६ वटा पोखरीबाट प्राप्त भएको राजस्व पालिकाको राजस्व खातामा जम्मा नगरी वडा अन्तर्गतको विद्यालयको खातामा जम्मा गरेको जानकारी पालिकाले दिएको छ।संकलन भएको राजस्व विद्यालयमा जम्मा भए नभएको सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिएन।पालिकाको पत्र संख्या २०८०।८१ चलानी नं १०४४ मिति २०८०।१२।१८ को पत्रानुसार २०८०।१२।१६ गते नगर प्रमुख र उपप्रमुख समेतको टोलीले उक्त पोखरीहरुको निरीक्षण गर्दा केही पोखरीहरुलाई सरसफाई गर्ने तथा केही पोखरीहरुमा व्याकहु लोडर द्धारा माटो काट्ने कार्य भएकोमा यस्ता कार्यहरु गर्न पालिकाबाट कुनै अख्तियारि वा आदेश नदिएको तथा यस्ता कार्यहरु गर्नु गैरकानुनी भएकोले यस प्रकारको कार्य नगर्न नगराउन सूचित गरेको देखिन्छ।वडा नं. ९ का वडा अध्यक्ष श्री मनिष कुमार रायले पालिकासँग समन्वय नगरी ठेक्का लगाउनु र संकलन भएको राजस्व पालिकामा दाखिला नगर्नु गैर जिम्मेवारी तथा गैरकानुनी कार्य भएको देखिन्छ।पालिकासँग समन्वय नगरी ठेक्का लगाउनु र उक्त ठेक्काबाट के कति रकम संकलन भएको पालिकाले छानविन गरि सत्यतथ्य सार्वजनिक गरि राजस्व असुल गरि दाखिला गर्नुपर्दछ।

५३ **माछापोखरीहरुको व्यवस्थापन र आय सृजनाः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ९७ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी, सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिका सिमा क्षेत्र भित्र सार्वजनिक जग्गामा २८ वटा माछा पोखरीहरु रहेको देखिएकोमा ८ वटा माछ पोखरी ठेक्कामा लागेको र २० वटा पोखरीहरु ठेक्का लागाई आय असूली गरेको देखिएन।सार्वजनिक पोखरीहरुको उचित मर्मत सम्भार र संरक्षण गरी व्यवसायीक माछापालनको ठेक्का लगाई आन्तरिक आय वृद्धी गर्न सकिने र पोखरी शौन्दर्यकरणको माध्यमबाट बहु उपयोग गर्न सकिने देखिएकोमा पालिकाले यस तर्फ ध्यान दिएको पाईएन।सार्वजनिक जग्गामा रहेको अधिकांश माछा पोखरीहरु स्थानीय सामुदायिक विद्यालयहरुले उपयोग गरिरहेको तथा आय ठेक्का समेत विद्यालयहरुले नै लगाई रकम असूली गर्ने गरेको जानकारीमा आएको छ।जुन सार्वजनिक पोखरीहरुको स्वामित्व अर्थात जग्गा धनिपूर्जा विद्यालयहरुको नाम भए नभएको एकिन गरी विद्यालयको नाममा जग्गा धनिपूर्जा नभएको सार्वजनिक पोखरीहरुको स्वामित्व स्वतः पालिकाको हुने सम्बन्धमा थप एकिन गरी पालिकाले आवश्यक मर्मत सम्भार र संरक्षण गरी आय ठेक्काको माध्यमबाट आन्तरीक आय वृद्धी गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	हाट बजार	कैफियत
१	पोखरी नं २ दुर्योधन पोखरी न. पा ४	ठेक्काको लागि सूचना प्रकाशन गरेकोमा ठेक्का नलागेको तथा स्थानीय व्यक्तिले भोगचलन गर्दै आएको।
२	पोखरी नं ४ कोठिया सडक देखि दक्षिण पोखरी न. पा ४	
३	पोखरी नं ५ कोठिया सडक छेववाला पोखरी न. पा ४	
४	दह पोखरी नं १ न. पा ४	
५	दह पोखरी नं २ न. पा ४	
६	दह पोखरी नं ३ न. पा ४	
७	दह पोखरी नं ४ न. पा ४	
८	दह पोखरी नं ५ न. पा ४	
९	स्थान पोखरी न. पा ९	
१०	नर्ही पोखरी न. पा ९	
११	गोर्कीही पोखरी न. पा ९	
१२	धोवयाही पोखरी न. पा ९	
१३	विष्णु बाँध पोखरि न. पा ९	
१४	डोरा पोखरी न. पा ९	
१५	निम पोखरी ईनर्वा न. पा ११	
१६	मसोमात पोखरी ईनर्वा न. पा ११	
१७	गेरुवाही पोखरी न. पा १०	
१८	डवरा पोखरी न. पा १०	
१९	पुर्णी पोखरी न. पा ११	
२०	चौ मटही नयाँ पोखरी न. पा ७	

५४ **हाटबजार ठेक्काः**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ५९ मा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र आफुले निर्माण, रेखदेख वा संरक्षण गरेको हाट बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेको संरचनाको उपयोग बापत बहाल विटौरी शुल्क लगाउने व्यवस्था छ। पालिकाभित्र देहायका ८ वटा हाटबजार रहेकोमा ३ वटा बजार मात्र ठेक्का लागेको विवरण पेश गरेको छ।पालिकाको अधिकार क्षेत्र भित्र रहेका ५ वटा हाटबजार ठेक्का बन्दोबस्त गरी नयाँ ठेक्का लगाएको पाईएन।उक्त हाट बजारबाट हुने आय आर्जन ठेक्का बन्दोबस्त नगरेबाट पालिकाको आन्तरिक आय गुम्न गएको अवस्था छ।पालिकाले उक्त पोखरी तथा हाट बजारबाट ठेक्का बन्दोबस्त गरी आय श्रृजना गर्नुपर्दछ।

क्र.सं.	हाट बजार	कैफियत
१	भठिहन गुदरी बजार सबैला न. पा ९	ठेक्काको लागि सूचना प्रकाशन गरेकोमा ठेक्का नलागेको तथा स्थानीय व्यक्तिले भोगचलन गर्दै आएको।
२	सतोषर बजार सबैला न. पा ९	
३	पटेर्वा बजार सबैला न. पा ४	
४	खरिहानी बजार न. पा १०	
५	इनर्वा बजार न. पा ११	

५५ **दिवा खाजाः**

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **११२,३९५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **६३,६४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५६ **डिजिटल सिकाई सामग्री व्यवस्थापनको लागि विद्यालयमा अनुदानः**

शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र द्वारा प्रकाशित कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधिको क्रियाकलाप नं. २.७.१३.५० मा प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाई सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ सामाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई अनुदाका लागी इसिडी कक्षा, कक्षा १-५, कक्षा ६-८, कक्षा ९-१०, कक्षा ११ र १२ सम्मका प्रति विद्यार्थी वार्षिक क्रमश रु.५००/-, रु.१५०/-, रु.२००/-, रु.२००/- र २५० का दरले विद्यालयको खातामा निकासा गर्ने र विद्यालयले उक्त रकम शिक्षण सिकाई सामाग्रीमा खर्च गरेक/नगरेको स्थानीय तहले अनुगमन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । बुक कर्नर अनुदान रकम शिक्षण सिकाई सामग्रीमा खरिद र उपयोगमा खर्च भए नभएको सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमन गरेको नदेखिदा अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्दछ । पालिकाको यस वर्ष प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाई सामग्री तथा डिजिटल सिकाइ सामाग्री व्यवस्था शीर्षकबाट गो.भौ.नं. ७४-२०८२।०१।०४, बाट २४ वटा विद्यालयलाई रु.२२,१६,७००।- विद्यालयलाई निकासा गरेकोमा विद्यार्थीको संख्या सत्यपान गरी यकिन गरेको देखिएन । नमुना परीक्षणको क्रममा श्री सरस्वती माध्यमिक विद्यालयको रजिष्टर माग गरी विद्यार्थी संख्या भिडान गर्दा बढी भुक्तानी भएको रु११,२५०/- दाखिला भएको प्रमाण पेश भएको छ । पालिकाले विद्यार्थीको विवरण एकिन गरी रकम निकासा गर्नुपर्दछ ।

५७ **विद्यालय लेखापरीक्षणः**

कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि (आ.व. २०८१।०८२) को क्रियाकलाप नं. २.७.१३.१० बमोजिम लेखापरीक्षण वापत माध्यमिक र आधारभुत तहलाई क्रमश १५ हजार र १० हजार सामाजिक परीक्षण तथा आर्थिक लेखापरीक्षण खर्च अनुदान भुक्तानी भएको छ । पालिका अर्न्तगतका कुनै पनि विद्यालयले आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को सामाजिक परीक्षण र लेखापरिक्षण प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएन । प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको समयमा लेखापरीक्षण गर्ने तर्फ सम्बन्ध पक्ष जिम्मेवार हुनुपर्दछ । उक्त विद्यालयहरुको सामाजिक र लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश नभएकोले सोको प्रमाण पेश गर्नुपुर्ने रु. २६५०००

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	निकासा रकम
१	श्री मदन आश्रित आधारभूत विद्यालय सबैला	१००००
२	श्री रामप्रसाद मा वि सबैला	१५०००
३	श्री शहिद शम्भु रा प्रा वि सबैला	१००००
४	श्री आधारभूत विद्यालय पटेर्वा	१००००
५	श्री जनता रा प्रा वि बल्टिया	१००००
६	श्री राष्ट्रिय आ वि मखनाहा	१००००
७	श्री बालकृष्ण प्रा वि गोबिन्दपुर	१००००
८	श्री आधारभूत विद्यालय मटही	१००००
९	श्री हनुमान रा प्रा वि नवटोली	१००००
१०	श्री सरस्वती मा वि ठिल्ला सबैला	१५०००
११	श्री जनता रा आ वि ठिल्ला यदुवा	१००००
१२	श्री राम जानकी नमूना मा वि कुशमाहा सतोषर	१५०००
१३	श्री शेखर जनचेतना आ वि भटिहन	१००००
१४	श्री सन्त कबिर रा प्रा वि कोल्हुवामोर	१००००
१५	श्री जनता मा वि सिमराढीगढी	१५०००
१६	श्री रा प्रा वि खरिहानी	१००००
१७	श्री ज्ञानज्योति रा प्रा वि मिसरपट्टि	१००००
१८	श्री जनता रा प्रा वि इनर्वा	१००००
१९	श्री फकिर चन्द गामी मा वि बरकुरवा	१५०००
२०	श्री द्धारिका आ वि रघुनाथपुर	१००००
२१	श्री राष्ट्रिय आ वि खयरबना	१००००
२२	श्री मा वि ढोलबाजा किरतपुर	१००००
२३	श्री कमलामाई आ वि ढोलबाजा	१००००
२४	श्री दलित रा प्रा वि किरतपुर	१००००
	जम्मा	**२६५०००**

प्रमाण पेश नगरेको	२,६५,०००

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि (आ.व. २०८१।०८२) को क्रियाकलाप नं.२.७.१३.१० बमोजिम विद्यालयलाई पाठ्यापुस्तक व्यवस्थाका लागि कक्षा १ देखि १० का विद्यार्थर्का लागि तेस्रो त्रैमासिकभित्र IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सत्यापित विवरण शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गराई विद्यार्थी संख्याको ७५ प्रतिशत संख्यालाई मात्र अनुदान दिने र शैक्षिक सत्रमा भएको नयाँ विद्यार्थी भर्नाको विवरण, पाठ्यपुस्तक खरिद र वितरण गरेको विवरणका आधारमा यकिन गरी नुपग हुने रकम मात्र दोस्रो पटक अनुदान दिने व्यवस्था छ । पालिकाले EMIS को आधारमा दुई पटक रु.६८,८७,९५८।- निकासा गरेको छ । नमुना परीक्षणको क्रममा श्री राम प्रसाद माध्यमिक विद्यालयलेको बढी भुक्तानी भएको रु.१७,७७९/- फिर्ता भएको प्रमाण पेश भएको छ ।सरस्वती रा प्रा वी अमरखानालाई बढी निकासा गरेको देखिएकोले अन्यको समेत पालिकाले एकिन गर्नुपर्दछ । बढी निकासा भएको रु.५५६८/- संघीय सञ्चितकोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

कक्षा	**दर**	**भरपाई**	**निकासा**	**बढी निकासा**	**कैफियत**
सरस्वती रा प्रा वि अमरखाना					
कक्षा	**दर**	**IEMIS**	**निकासा**	**बढी निकासा**	**IEMIS भन्दा बढी निकासा**
२	५५७	२२	३२	५५६८	
जम्मा				**५५६८**	

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **६८,७७९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१८,५८०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	५,५६८

५९ **नगर शिक्षकः**

अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ ले स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकको तलब भत्ता बापत सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । पालिकाले स्वयमसेवक शिक्षकलाई आन्तरिक स्रोत तथा राजस्व बाँडफाँडबाट तलब भत्ता भुक्तानी गर्दै आएको छ। पालिकाले आवश्यक पर्ने/नपर्ने यकिन नगरी १९ विद्यालयमा २९ जना शिक्षक भर्ना गरी रु.१३,४७,४९२/- निकासा गरेको छ ।

६० **छात्रवृत्तिः**

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि (आ.व. २०८१।८२) को क्रियाकलाप नं. ७.२.१.१ बमोजिम सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको लागि छात्रवृत्ति (गैरआवासीय) छात्रा र दलित छात्रवृत्ति प्रतिविद्यार्थी वार्षिक रु.४००/-EMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धीत विद्यालयबाट काक्षागत विद्यार्थीको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयलाई छात्रवृत्ति रकम अनुदान दिने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष २९ विद्यालय तथा मदरार्सलाई रु.१४,४२,९००/- निकासा लेखेको छ । श्री राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, मटहीलाई बढी निकासा भएको रु.३,४००/- दाखिला गरेको प्रमाण पेश भएको छ । निम्न विद्यालयको छात्रवृत्ति निकासा गर्दा बढी देखिएको संघीय संचितको कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु.

विद्यालय	निकासा रकम	विद्यार्थी भरपाईको आधारमा हुनुपर्ने निकासा	बढी निकासा
श्री माध्यमिक विद्यालय ढोलबाजा किरातपुर	१३४५००	८४०००	५०५००
	जम्मा		**५०५००**

असुल गर्नुपर्ने	५०,५००

६१ **परम्पराग विद्यालय अनुदानः**

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि (आ.व. २०८१।०८२) को २.७.१३.११ शिक्षक दरबन्दी वा राहत अनुदान कोटा प्राप्त गरेका गरेका परम्परागत विद्यालयलाई अन्य सामुदायिक विद्यालय सरह र शिक्षक दरबन्दी/कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई परम्परागत शिक्षण संस्था (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) मापदण्ड, २०७९ बमोजिम तहगत विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा उल्लेखित तहगत अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । गो.भौ.नं. ८१ मिति २०८२।०२।०९ बाट पालिकाले निम्न १३ पराम्परागत विद्यालयलाई अनुदान निकासा गरेकोमा कार्यविधि तथा मापदण्ड बमोजिम सञ्चालन भए/नभएको सम्बन्धमा अनुगमन प्रतिवेदन लेखापरीक्षणको क्रममा पेश हुन आएन । तोकिएको कार्यविधि तथा मापदण्ड बमोजिम सञ्चालन भए/नभएको सम्बन्धमा अनुगन गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु.

विद्यालय	निकासा रकम
अलमदर्शा सतुल रहमानिया	३०००००
मदर्साइसलामिया सलफिया	३०००००
मदर्साकाद्रिया फैजुल ओलूम सिमराढी	३०००००
मदर्सादारुलहोदा ठिल्ला	३०००००
मदर्सानजमुल होदा	३०००००
मदर्सामदीनतुल ओलुम इस्लामियह	३०००००
मदर्सामोहम्मदिया अहले हदिस प्राथमिक विधालय	३०००००
मदर्सारजविया इस्लाहुल मुस्लेमिन बरकुर्वा	३०००००
श्री राष्ट्रिय प्रथमिक विद्यालय गुलसेन मदिना	३०००००
मदर्सा समसुल होदा	३०००००
मदर्सा हनफिया फेजाने मदिना	३०००००
मदर्साहन्फीया इसलामिया	३०००००
मुस्लिममदर्सा मखनाहा	३०००००
जम्मा	**३९०००००**

प्रमाण पेश नगरेको	३९,००,०००

६२ **विद्यालयगत/ विषयगत दरबन्दीः**

कार्यक्रम कार्यन्वयन कार्यविधि, २०८१/०८२ को खण्ड २ बमोजिम स्थानीय तहले कार्यरत शिक्षकको तलब भत्ता निर्धारण गर्दा केन्द्रको च.नं. १८९ मिति २०७६।११।१२ को पत्र र केन्द्रको वेबसाइट (www.cehrd.gov.np) मा प्रकाशित विवरणअनुसार यकिन भएको दरबन्दी लाई "शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि २०७६"अनुसार मिलान/व्यवस्थापन अद्यावधिक गर्ने कार्य आर्थिक वर्षको प्रथम त्रैमासिक भित्र सम्पन्न गर्ने।यसरी कायम भएका विद्यालयगत/विषयगत दरबन्दी, शिक्षक अनुदान कोटा (राहतसमेत), प्राविधिक धारतर्फका अनुदानमा कार्यरत शिक्षक तथा प्रशिक्षक, विशेष शिक्षा सञ्चालनमा रहेका विद्यालयले सालबसाली पाउँदै गरेको अनुदानमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीको विवरण प्रमाणित गरी राख्ने व्यवस्था छ।पालिकाले विद्यालयगत/विषयगत दरबन्दी, शिक्षक अनुदान कोटा (राहतसमेत), प्राविधिक धारतर्फका अनुदानमा कार्यरत शिक्षक तथा प्रशिक्षक, विशेष शिक्षा सञ्चालनमा रहेका विद्यालयले सालबसाली पाउँदै गरेको अनुदानमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीको विवरण प्रमाणित गरी राखेको छैन।पालिकाले सबै प्रकारका शिक्षक तथा कर्मचारीलाई शर्सत अनुदानबाट रु.८,७८,९३,३१३.५९/- निकासा गरेकोमा विवरण प्रमाणित गरी नराख्दा विद्यालयलाई निकासा भएको रकम एकिन गर्न सकिएन।कार्यविधिमा उल्लेख भएबमोजिम पालिकाले विवरण प्रमाणित गरी राख्नुपर्दछ ।

६३ **शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीः**

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि (आ.व. २०८१।०८२) बमोजिम स्थानीय तहका लागि निर्धारण हुने अनुदान विद्यालयबाट भरिने शैक्षिक तथ्याङ्क शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) मा आधारित हुने र विद्यालयले तथ्याङ्क नभरेका/अद्यावधिक नगरेका कारणबाट स्थानीय तहले पाउने अनुदानमा फरक पर्न जाने भएकाले आफ्नो मातहतका सबै सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयलाई EMIS अनिवार्य रूपले भर्न/अद्यावधिक गर्न लगाउने।स्थानीय तहले विद्यालयबाट अद्यावधिक गरिएको शैक्षिक शत्र २०८१ को तथ्याङ्कको सत्यापन गर्ने र सत्यापन भएको तथ्याङ्कका आधारमा अनुदान निकासा दिने व्यवस्था रहेको छ।पालिकाले यस सामुदायिक विद्यालयले शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) मा विद्यालयले अद्यावधिक गरेको तथ्याङ्कको सत्यापन नगर्नुको साथै संस्थागत विद्यालयको तथ्याङ्क शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (EMIS) मा भरेको देखिएन।जसबाट पालिकाले विद्यालयलाई प्रदान गर्ने दिवा खाजा, पाठ्यपुस्तक, छात्रावृत्ति लगाएतको अनुदान वास्तविकता अनुसार प्रदान गर्ने अवस्था देखिदैन।कार्यविधि बमोजिम पालिकाले सत्यापान गराएर मात्र अनुदान निकासा दिनुपर्दछ।

६४ **वितरण भरपाई पेश नभएकोः**

कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि (आ.व. २०८१।८२) को क्रियाकलाप नं. ७.२.१.१ बमोजिम सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको लागि छात्रवृत्ति (गैरआवासीय) छात्रा र दलित छात्रवृत्ति प्रतिविद्यार्थी वार्षिक रु.४००/-EMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धीत विद्यालयबाट काक्षागत विद्यार्थीको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयलाई छात्रवृत्ति रकम अनुदान दिने व्यवस्था छ ।पालिकाले निम्न विद्यालयहरुलाई छात्रबृत्ती प्रदान गर्न अनुदान दिएकोमा विद्यालयले छात्रबृत्ती वितरण गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	भुक्तानीपाउनेको नाम	भुक्तानी रकम
१	श्री फकिरचन्द गामी मा वि बरकुरवा	३७,२००
२	श्रीबालकृष्ण प्रा वि गोबिन्दपुर	३४,४००
३	श्रीसरस्वती मा वि ठिल्ला सबैला	६६,०००
	जम्मा	**१३७६००**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **४,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **११,२००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **१०,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **३५,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **५२,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **४२,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **३२,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	१,३७,६००

६५ **दरबन्दी मिलानः**

शिक्षा नियमावलीले ब्यवस्था गरे अनुसार बिद्यालयगत शिक्षकको दरबन्दी मिलान गर्नुपर्नेमा यस पालिकामा जिल्ला शिक्षा इकाई कार्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार प्रा.बि., नि.मा.बि. र मा.बि. मा राहत दरबन्दी र बिद्यालयको अवस्था तथा बिद्यार्थीको संख्या एकिन गरी पालिकाले दरबन्दी मिलान गरेको देखिएन ।दरबन्दी मिलान नहुँदा कूनै विद्यालयमा शिक्षक बढी हुने र कुनै विद्यालयमा शिक्षक अभाव हुन गई पालिकाको शैक्षिक प्रणालीमा प्रभावित हुने भएकोले समयमै दरबन्दी मिलान गर्नुपर्दछ।

६६ **विद्यालयको अनुगमन नियमन व्यवस्था**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यामिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण, अनुगमन मूल्याङ्कन तथा नियमन सम्बन्धी कार्य सम्बन्धीत पालिकाले गर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले विद्यालय सम्बन्धी मापदण्ड तयार गरेको छैन। जसबाट विद्यालय अनुगमन कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकाले अनुगमन मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

६७ **निःशुल्क शिक्षाः**

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ अनुसार आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकारको सूची अन्तर्गत रहेको देखिन्छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २७ मा निजी लगानीका विद्यालयले प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा देखि बाह्र कक्षा सम्मका कूल विद्यार्थी संख्या अनुसार पाँचसय जनासम्म, पाँचसय देखि आठसय जनासम्म र आठसय भन्दा बढी विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयले क्रमशः कम्तीमा दश, बाह्र र पन्ध्र प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न स्थान आरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५१(२) बमोजिम संस्थागत विद्यालयले कुल विद्यार्थी सङ्ख्याको कम्तीमा दश प्रतिशत नघटाई गरीब, अपाङ्ग, महिला, दलित र जनजाती विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार २७ वटा संस्थागत विद्यालयमा ५९५९ विद्यार्थी रहेकोमा निशुल्क छात्रवृत्ति उपलब्ध गराएको देखिएन।छात्रवृत्ति उपलब्ध गराए/नगराएको सम्बन्धमा अनुगमन गरी नियम बमोजिम छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउन निर्देशन दिने तथा सोको विवरण संकलन गरी प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन।पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका विद्यालयको अनुगमन गरी यस्ता छात्रवृत्ति कार्यक्रमको कार्यान्वयनको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको नाम, ठेगाना र रकम पालिकाको र सम्वन्धित विद्यालयको वेबसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ।

६८ बालबिकास सहजकर्ताको दरबन्दी अनुपातः

कार्यक्रम कार्यान्वय पुस्तिका २०८१।०८२ को क्रियाकलाप नं. १.१.४.१ मा संघीय सरकारको कोषबाट संचालन अनुमति प्राप्त गरेका बालविकास केन्द्रको लागि बालविकास सहजकर्ताको तलब बापत मासिक रु.१०,०००/- को दरले विद्यालयमा भुक्तानी दिन सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्नानुसारको विद्यालयमा १ जना भन्दा बढी बालविकास सहजकर्ता राखि तलब भुक्तानी दिएको देखियो । १ बालविकास केन्द्रमा १ भन्दा बढी सहजकर्ता आवश्यक भएमा विद्यार्थी संख्याको आधारमा दरवन्दी मिलान गरी सोही बमोजिमको बालविकास सहजकर्ता प्रस्ताव गरी संघीय सरकारको अनुदानबाट संचालन गर्ने मान्यता लिएर मात्र तलब निकासा दिनु पर्दछ । उल्लेख भए अनुसार दरवन्दी मिलान नगरी विद्यार्थी संख्या न्यून भएको बालविकास केन्द्रमा समेत १ भन्दा बढीलाई तलब निकासा दिएको देखिएको पाइयो । शिक्षक विद्यार्थी अनुपात तथा आवश्यकता बमोजिम विद्यायल समायोजन तथा दरबन्दी मिलान गर्नुपर्दछ ।विद्यार्थी अनुपात नमिलाई खर्च लेख्नु उचित देखिएन ।

क्र.स	विद्यालयको नाम, ठेगाना	बालविकास शिक्षक	बालविकास विद्यार्थी	पालिकाथप समेत निकासा रकम
१	श्री मदनआश्रित आधारभूत विद्यालय सबैला	१	३१	२३१०००
२	श्री रामप्रसाद मा वि सबैला	२	०	४६२०००
३	श्री शहिदशम्भु रा प्रा वि सबैला	३	८७	६९३०००
४	श्री आधारभूत विद्यालय पटेर्वा	२	६१	४६२०००
५	श्री जनता रा प्रा वि बल्टिया	२	४७	४६२०००
६	श्री राष्ट्रिय आ वि मखनाहा	१	२४	२३१०००
७	श्री बालकृष्ण प्रा वि गोबिन्दपुर	२	४५	४६२०००
८	श्री आधारभूत विद्यालय मटही	२		४६२०००
९	श्री सरस्वती मा वि ठिल्ला सबैला	१	३२	२३१०००
१०	श्री जनता रा आ वि ठिल्ला यदुवा	२	६९	४६२०००
११	श्री रामजानकी नमूना मा वि कुशमाहा सतोष	३	७३	६९३०००
१२	श्री शेखरजनचेतना आ वि भटिहन	३	८३	६९३०००
१३	श्री सन्तकबिर रा प्रा वि कोल्हुवामोर	१	३८	२३१०००
१४	श्री जनता मा वि सिमराढीगढी	२	५२	४६२०००
१५	श्री राप्रा वि खरिहानी	२	५६	४६२०००
१६	श्री ज्ञानज्योति रा प्रा वि मिसरपट्टि	१	३५	२३१०००
१७	श्री सरस्वती रा प्रा वि अमरखाना	१	३	२३१०००
१८	श्री जनता रा प्रा वि इनर्वा	१	३५	२३१०००
१९	श्री फकिरचन्द गामी मा वि बरकुरवा	१	०	२३१०००
२०	श्री द्धारिका आ वि रघुनाथपुर	२	५१	४६२०००
२१	श्री राष्ट्रिय आ वि खयरबना	१	३०	२३१०००
२२	श्री मा वि ढोलबाजा किरतपुर	२	३८	४६२०००
२३	श्री कमलामाई आ वि ढोलबाजा	२	५२	४६२०००
२४	श्री दलितरा प्रा वि किरतपुर	२	७३	४६२०००
	जम्मा			**९७०२०००**

६९ **बढी निकासाः**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **६,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७० **दिवा खाजाः**

कार्यक्रम कार्यान्वियन कार्यविधि (आ.व. २०८१।०८२) को २.७.१३.११ बमोजिम अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालनमा रहेका र हरेक वर्ष विद्यालयस्तरीय शैक्षिक तथ्याङ्क भरेका परम्परागत विद्यालयको विवरण र विद्यार्थी संङ्ख्या यकिन गरी पाठ्यपुस्तक, छात्रवृत्ति, सेनिटरी प्याड एवम् दिवा खाजा वापतको रकम सम्बन्धित शीर्षकबाट अनुदान दिन सक्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले निम्न बमोजिम परम्परागत विद्यालयलाई दिवा खाजा निकासा गरकोमा दिवा खाजा खुवाए/नखुवाएको सम्बन्धमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश हुन नआएकोले उक्त धार्मिक विद्यालयले दिवा खाजा सञ्चालन गरे/नगरेको सम्बन्धमा एकिन हुन सकिएन ।

विद्यालय	निकासा रकम
मदरसा इस्लामिया फैजाने रजा	६३७०५
जमियते अहले हदिस मदर्सा नुरूल होदा	२०७०००
मदर्सा समरुल ओलुम वरकाती	८८५००
मदर्सा समसुल ओलुम इनर्वा	२२९५००
जम्मा	**५८८७०५**

७१ **इन्टरनेट जडानः**

कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१।०८२ को क्रियाकलाप नं २.७.१३.१० को ५.५ मा सुचना तथा सञ्चार प्रविधिमा आधारित शिक्षण सिकाई व्यवस्थापन गर्ने सबै सामुदायिक विद्यालयहरुमा इन्टरनेट जडान गर्ने र जडित इन्टरनेट शुल्क भुक्तानी गर्ने प्रयोजनले आधारभुत तह (कक्षा १-५) सञ्चालित विद्यालयमा प्रति विद्यालय रु.१२ हजार, आधारभुत तह (कक्षा १-८ सम्म) सञ्चालित विद्यालयमा प्रति विद्यालय वार्षिक रु.१५ हजार र माध्यमिक तह (कक्षा १-१० र १-१२ सम्म) सञ्चालित विलालयमा प्रति विद्यालय रु.२० हजारका दरले अनुदान दिन सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उल्लेखित विद्यालयलाई इन्टरनेट बापतको रकम निकासा गरेकोमा लेखापरीक्षणको क्रममा जडान भए/नभएको सम्बन्धमा प्रतिवेदन तथा इन्टरनेटको बिजक पेश हुन आएन । उक्त विद्यालयहरुको इन्टरनेटको बिजक पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	निकासा रकम
१	श्री रामप्रसाद मा वि सबैला	२००००
२	श्री शहिद शम्भु रा प्रा वि सबैला	१२०००
३	श्री आधारभूत विद्यालय पटेर्वा	१५०००
४	श्री जनता रा प्रा वि बल्टिया	१२०००
५	श्री राष्ट्रिय आ वि मखनाहा	१५०००
६	श्री बालकृष्ण प्रा वि गोबिन्दपुर	१२०००
७	श्री हनुमान रा प्रा वि नवटोली	१२०००
८	श्री सरस्वती मा वि ठिल्ला सबैला	२००००
९	श्री जनता रा आ वि ठिल्ला यदुवा	१२०००
१०	श्री राम जानकी नमूना मा वि कुशमाहा सतोषर	२००००
११	श्री शेखर जनचेतना आ वि भटिहन	१५०००
१२	श्री सन्त कबिर रा प्रा वि कोल्हुवामोर	१२०००
१३	श्री जनता मा वि सिमराढीगढी	२००००
१४	श्री रा प्रा वि खरिहानी	१२०००
१५	श्री ज्ञानज्योति रा प्रा वि मिसरपट्टि	१२०००
१६	श्री जनता रा प्रा वि इनर्वा	१५०००
१७	श्री फकिर चन्द गामी मा वि बरकुरवा	२००००
१८	श्री द्धारिका आ वि रघुनाथपुर	१५०००
१९	श्री राष्ट्रिय आ वि खयरबना	१५०००
२०	श्री मा वि ढोलबाजा किरतपुर	१५०००
२१	श्री कमलामाई आ वि ढोलबाजा	१२०००
२२	श्री दलित रा प्रा वि किरतपुर	१२०००
	जम्मा	**३२५०००**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-८** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	३,२५,०००

७२ **हजार्ड भत्ता बढी भुक्तानीः**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रु **१०,९३२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७३ **तालिम संचालनः**

पालिकाले पालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य कर्मिहरुलाई स्वास्थ्यसँग सम्बन्धीत विभिन्न तालिम तथा गोष्ठी संचालन गर्ने मूख्य भूमिका निर्वाह गर्दै आईरहेको छ । पोषणमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन, किशोरकिशोरी स्वास्थ्य सेवा, स्थानीय तह मार्फत मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चालन, नियमित तथ्याङ्कको गुणस्तर वृद्धिका लागि स्वास्थ्य संस्थाहरूको मासिक बैठक डाटा भेरिफिकेशन तथा भ्यालिडेशन एवम् अर्धबार्षिक र बार्षिक समिक्षा लगाएत शिर्षकबाट रु.२३,७०,५८९/- तालिम, गोष्ठी, सेमिनार लगायत कार्यक्रम संचालन गरेकोमा देखिएका बेहोराहरु निम्न बमोजिम छनः-

नर्म्सः अर्थमन्त्रालय, स्वास्थ्य मन्त्रालय, प्रदेश मन्त्रालय लगायतले जारी गरेको नर्म्स पालना गरेको छैन।कार्यक्रम संचालन गर्दा नर्म्स अनुसार नभई बजेट अनुसार यातायात भत्ता खर्च, खाना, खाजा, स्टेशनरी, कार्यपत्र प्रस्तुति, संयोजक भत्ता लगायत खर्च निर्धारण गरी कार्यक्रम स्वीकृत गर्ने र सोही अनुसार कार्यक्रम खर्च भएको जनाई बिल भरपाई संलग्न गरी सोही अनुसार कार्यक्रम पेश्की फछ्र्यौट गर्ने गरेको छ । कुनै पनि कार्यक्रममा स्वीकृत बजेट फ्रिज नहुने गरी खर्च गर्दा खर्च वास्तविक मान्ने अवस्था छैन् । यातायात, दैनिक भ्रमण भत्ता खर्च भ्रमण नियमावली अनुसार नभई बजेटको आधारमा भुक्तानी दिने गरेको छ।पालिकाबाट संचालित एक अर्को तालिम कार्यक्रममा समेत खर्च मापदण्ड मिलान हुने अवस्था देखिदा पालिकाबाट कार्यक्रम खर्चमा मितव्ययी, नियमितता र औचित्यपूर्ण मान्न सक्ने अवस्था नदेखिएकोले कार्यक्रम खर्चमा भएको वास्तविकता समेत पालिकाबाटै पुष्टि हुने गरी खर्चको प्रभावकारीता र यथार्थता यकिन गर्नपर्ने देखिन्छ।

तालिम/गोष्ठी व्यवस्थापनः पालिकाले सञ्चालन गर्ने तालिमलाई स्पष्ट, सुव्यवस्थित, मितव्ययी रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्दछ । पालिकाले सञ्चालित कार्यक्रमको तालिका, विषयगत विषयमा प्रशिक्षण गर्ने प्रशिक्षकको नामावली, तालिम/गोष्ठिमा सहभागि प्रशिक्षार्थीलाई सम्बन्धीत पालिकाले अनुमित प्रदान/आदेश गरेको पत्र लगाएतका विषयहरु व्यवस्थित गरेको देखिदैन । पालिकाले स्वास्थ्य कर्मचारीहरुको सीप विकास, अभिमुखिकरण, जनचेतना तालिम, गोष्ठीलाई विभिन्न सूचक, मापदण्डको आधारमा व्यवस्थित हुने गरी सञ्चालन गर्नुपर्दछ गर्नुपर्दछ।

तालिम/समिक्षाको वार्षिक कार्यतालिकाः पालिकाले वार्षिक रुपमा सञ्चालन गर्ने तालिमहरुको वार्षिक कार्य तालिका निर्माण गरी सोही बमोजिम सञ्चालन गर्नुपर्दछ। कार्यतालिका अनुसार तालिम सञ्चालन गर्दा जनशक्ति व्यवस्थान, तालिम लिने कर्मचारीलाई पूर्व तयारी, आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापनमा सहजता, सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सरलता, तालिम पूर्वानुमानयोग्य हुनको साथै प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरी लक्षित उपलब्धि प्राप्त गर्न सहज हुने हुँदा पालिकाले तालिम सञ्चालनको लागि वार्षिक कार्यतालिका निर्माण गरेर प्रकाशन समेत गर्नुपर्दछ ।

भ्रमण खर्च: भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम ७ बमोजिम बस वा अन्य सार्वजनिक यातायातको सुविधा प्राप्त हुने ठाउँमा एकै दिन गई फर्किने गरी सरकारी कामा काज खटी जाने पदाधिकारी वा कर्मचारीले यस नियमावली बमोजिम भ्रमण खर्च र दैनिक भत्ताको प्रच्चिस प्रतिशत खाजा खर्च बापत पाउने व्यवस्था छ । कार्यलायले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम, तालिम, गोष्ठि समिक्षामा विभिन्न स्वास्थ्य कार्यालयबाट सहभागि सबै स्थानमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मिहरुलाई सञ्चालित दिनभन्दा २ दिन बढीको आते/जाते समय राखेर दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी गरेको भौगोलिक दुरी, पुग्न लाग्ने समय, सवारी साधनको उपलब्धताको आधारमा मितव्ययी मान्न सक्ने देखिदैन । सबै सहभागिलाई थप दिनको भ्रमण भत्ता भुक्तानी गरेकोले तोकिए बमोजिमको दुरी नपुग्ने स्थानबाट सहभागि व्यक्तिलाई समेत दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी गरेको हुनसक्ने अवस्था छ । कार्यालयले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम, तालिम, गोष्ठि समिक्षालाई मितव्यायी हुने गरी प्रचलित कानुनको अनुपालना हुने गरी सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

७४ **आयुर्वेद तालिमः**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **११,९००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

७५ **औषधी खरिद:**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ १(क) बमोजिम यस नियमावली अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पच्चीस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान वा नेपालमा उत्पादित मालसामान त्यस्तो मालसामानको उत्पादकले राष्ट्रियस्तरको समाचारपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्रि मुल्यमा सोझै खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्ष २०८२ आषाढमा मात्र शिलबन्दी दरभाउपत्र मार्फत रु.४४४५४१९।९१ र सोझै खरिद मार्फत रु.९९१९१५/- को गरी जम्मा ५४३७३३४।९१/- को औषधि तथा आयुर्वेद औषधि गरी रु.७७७९८४/- को गरेको छ । नियमावली बमोजिम प्रतिप्रर्स्धा सिमित नहुने गरी खरिद योजना निर्माण गरी खरिद गर्नुपर्दछ ।

गो.भौ.नं.।मिति	विवरण	आपूर्तक	भुक्तानी रकम
५८६-०८२।०३।०२ र १०५-०८२।०३।०८	६३ आइटम औषधि खरिद	आदित्य इन्टरनेशनल	४४४५४१९।९१
६४८-२०८२/०३/१७	औषधि खरिद	जस्मिन मेडिको फर्मा प्रा.लि.	९९१९१५
जम्मा			**५४३७३३४।९१**
१२२।२०८२।३।२१	आयुर्वेद औषधि खरिद	अनन्तदृष्टी आयुर्वेद	७७७९८४

खरिद व्यवस्थाः औषधि निशुल्क वितरणको लागि अंग्रेजिमा लोगो लगाएको पाईएतापनी पूर्ण रुपमा खरिद भएका औषधीमा लोगो नलगाएको, मुचुल्का तयार नगरेको, औषधिको जिन्सी किताबमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रूपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको, औषधिको खर्च घटाउदा मागफारामको आधारमा घटाउनु पर्ने एकमुष्ट घटाउने गरेको, औषधीको अधिक मौज्दात तथा न्युनता नहुने खरिद व्यवस्थापन नगरेको, वडाका स्वास्थ्य संस्थालाई औषधी पठाउदा वास्तविक मागमा आधारित हुने माग यकिन गरी खरिद गरेको प्रमाण संलग्न गर्ने गरेको छैन । साथै औषधिको गुणस्तरता क्षयिकरण हुन नदिनको लागि सुरक्षित स्थानमा राख्नुपर्ने व्यवस्था भएको देखिएन । तसर्थ औषधीको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधी प्राप्त भएको नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधीको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधीहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

७६ **पारिश्रमिक करः**

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८७(१) बमोजिम प्रत्येक वासिन्दा रोजगारदाताले रोजगारीबाट प्राप्त गरेको आय गणना गरी भुक्तानी गर्दा अनुसूची-१ बमोजिमको दरले हुने पारिश्रमिक कर कट्टी गर्नुपर्ने व्यव्था छ । पालिकाले कर्मचारीको तलब भत्ता भुक्तानी गर्दा पारीश्रमिक

केही रकम कट्टी गरि दाखिला गरेकोमा नपुग देखिन्छ । निम्न कर्मचारीलाई पारिश्रमिक कर दाखिला गरेको नदेखिएकोले रु. २९९६७/- दाखिला गर्नुपर्ने रु.

पद	नाम/ थर	वार्षिक जम्मा	जम्मा कट्टी	कर योग्य आय	कर रकम
अधिकृतसातौं(जन स्वास्थ्य अधिकृत)	राम देवयादव	९५०२५५	३१९६४९	५०२५५	५०२५
अधिकृतसातौं	संजय कुमारमण्डल	९०६८६०	१५६३१४	१५०५४६	१५०५५
अधिकृतछैठौं	कामेश्वरप्रसाद यादव	९०७२८६	३००३८६	७२८६	७२८
अधिकृतछैठौं (हेल्थ असिस्टेन्ट)	राम सिंह मण्डल	७८३२३५	१३५४२०	४७८१५	४७८२
अधिकृतछैठौं	अब्दुलखविर राईन	७४१८८५	१२८४३१	१३४५३	१३४५
सहायकपाँचौ (अ न मी)	श्रीमति संगीता देवी यादव	७६२१७६	१३१८६१	३०३१६	३०३२
जम्मा					२९९६७

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१५,०९०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१५,०९०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१९,३६१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **९,६९०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **६,२२२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,०६३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **१,३४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१०** को निर्णयले रू **१,३४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,३४५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,६६५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,०५५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **१,४५४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	२९,९६७

७७ **न्यानो झोला खरिद तथा उपयोगः**

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुगमन गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारीक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। गो.भौ.नं. १११-०८२।०३।१७ बाट पालिकाले यस वर्ष ४८८ वटा न्यानो झोला प्रतिगोटा रु.८५६।५४ का दरले रु.३,६९,९०४।- मा खरिद गरेको छ।पालिकाको स्वास्थ्य शाखाले दिएको विवरण अनुसार पालिकाका १ ओटा बर्थिङ सेन्टरमा यस वर्ष ५७ मात्र प्रसुति भएको अभिलेखबाट देखिन्छ।उक्त विवरण अनुसार ४३१ थान न्यानो झोला पालिकामा मौज्दातमा रहेको देखिन्छ । तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ। मौज्दात रहेको न्यानो झोला लामो समय पछि प्रयोग गर्दा गुणस्तरमा ह्रास आइ आमा तथा बच्चाको स्वास्थ्यमा जोखिम हुने अवस्था रहन्छ । तसर्थ अधिक मौज्दात नरहने गरी खरिद कार्य गर्नु पर्दछ ।

७८ **सट्टा बिदाः**

नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५५ को नियम ५५(२) बमोजिम उपनियम १ बमोजिम पालो मलाई सट्टा बिदा लिन नसकेको जति अवधिको तलब बराबरको भुक्तानी दिइने तथा उपदफा ३ बमोजिम सट्टा बिदाको अभिलेख सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखले अद्यावधिक गरी राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले बिदाको अभिलेख रहने गरी हाजिर प्रमाणित गरि राखेको देखिएन । पालिकाले यस वर्ष ११ जना कर्मचारीलाई रु.५,८२,५११/- सट्टा बिदाको सुविधा उपलब्ध गराएको छ । पालिकाले बिदाको अभिलेख रहने गरी हाजिर प्रमाणित गरि राखेको देखिएन । प्रमाणित हाजिरी पेश नभएकोले उक्त सट्टा बिदाको भुक्तानि एकिन गर्न सकिएन ।

७९ **लघुउद्यम विकास कार्यक्रमः**

लागत सहभागिताः गरिबी निवारणको लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७७ बमोजिम प्रविधि हस्तान्तरणमा २० प्रतिशत लागत सहभागिता हुनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उक्त सामग्रिको सतप्रतिशत भुक्तानी गरेकोले २० प्रतिशत लागत सहभागिताको रकम संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	२२,८२६

८० **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः**

८०.१ प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमः स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ तयार गरेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत रु.२६५७६३४।२६ खर्च भएकोमा पालिकाको २ वडामा विभिन्न योजनामा यस वर्ष ५४ जनालाई औसत ५० दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु.१३२१६३४।२६ श्रमिक ज्याला भुक्तानी गरेको छ।पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ।

८०.२ सिप विकास तालिमः युवा रोजगरीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७९ को दफा ६१ बमोजिम सिप विकास तालिम प्रदायकको सेवा खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको योग्यता ग्राह्याताका आधार हुने उल्लेख गरेको छ । सिप विकास तालिममा परपर्शादाता कोटेशनबाट छनौट गरेको जनाएतापनि पालिकाले उक्त कार्यको लागि लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन । पालिकाले यसबर्ष सिप विकास तालिमको लागि परामर्शदातासँग RFP माग गरी सबैभन्दा कम पश्चाव गर्ने एलायन्स फर सोसियल मोविलाइजेशन प्रा.लि.लाई छनौट गरी ४० जनालाई कार्यस्थलमा आधारित सीप/क्षमता विकास तालिम तथा जीवन उपयोगी (प्लाम्वीङ्ग र Mason) सीप तालिम वापत रु.८,६२,७७५/- खर्च लेखेको छ । तालिमको सेवा प्रदायक प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषदमा आबद्ध भएको, प्रस्तावित प्रशिक्षक सम्बन्धित विषयको न्यूनतम तह २ को सीप परिक्षण परिक्षामा उत्तिण भएको र सम्बन्धित विषयमा तालिम प्रशिक्षण प्रतिष्ठानबाट प्रशिक्षक प्रशिक्षण प्राप्त गरेको लगाएत योग्यता हुनुपर्नेमा उक्त योग्य रहे/नरहेको सम्बन्धमा प्रमाण पेश भएन । परामर्शदाताले तालिम सञ्चालनको लागि विभिन्न शिर्षकमा गरेको प्रश्चाव बमोजिम तालिम सञ्चालन भए/नभएको सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमन गरी प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन । उक्त परामर्शदाताले मिति २०८२।०३।०८ मा ००८ नम्बरको रु.८,६२,७७५/- विजक र मिति २०८२।०३।२३ मा ०११ नम्बरको रु.८,६२,७७५/- विजक जारी गरेको देखिन्छ । एकै रकमको विजक दुई पटक जारी गरेकोले सो विजकमा उल्लेखित मुल्य अभिवृद्धि कर समायोजन गरेको सम्बन्धमा विश्वस्त हुने आधार नदेखिएकोले मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन गरेको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	९९,२५५

८१ **लद्यु उद्यम विकास कार्यक्रमः**

गरिबि निवारणको लागि लद्यु उद्यम विकास कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को दफा ३९(२) बमोजिम तालिमबाट उत्पादित सामान वा वस्तुहरुको व्यवस्थित अभिलेख राखी त्यस्ता उत्पादनहरु प्रशिक्षण अवधिभित्रै परल मुल्यको पचास प्रतिशत छुट मुल्यमा सहभागीलाई नै बिक्री गर्न सकिनेछ । उपदफा ४ बमोजिम शाखाले उपदफा २ बमोजिम बिक्री तथा वितरण हुन नसकेका सामान वा वस्तुहरु सम्भव भएसम्म बिक्रि वितरण वा प्रचार प्रसारका लागि कोसेली घर, सौगात गृह, बिक्रि कक्ष वा प्रदर्शनी स्थलमा पठाउने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ । त्यसरी पठाउँदा पनि बिक्रि नभएमा वितरण सहित कार्यालयमा बुझाई सात दिनभित्र स्टोर दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गरिबि निवारणको लागि लद्यु उद्यम विकास कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. १ मा डल बउनाउने तालिममा रु.४,१८,३००/-, ब्युटिसियन तालममा रु.२,९२,१०५/- र वडा नं. ११ सिलाईकटाई तालिममा रु.२,९९,८७३/- लगाएको तालिम सञ्चालनको लागि रु.१०,१०,२७८/- खर्च लेखेको छ । उत्पादिन कुनै पनि सामान बिक्रि नभएको तथा उक्त उत्पादित सामान स्टोर दाखिला गरेको छैन। निर्देशिका बमोजिमको प्रकृया पुरा गरी पालिकाले उत्पादित सामान तोकिए बमोजिम व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

८२ **सामाजिक सुरक्षाः**

पालिकाले १३ वडाका निम्न लाभग्राहीलाई बैंकमार्फत रु.२४,६४,३६,२५९/- सामाजिक सुरक्षा भत्ता रकम वितरण गरेको सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्न बमोजिम रहेका छन ।

त्रैमास	लाभग्राही	रकम
१	११३६०	६४३५७२७८
२	११५०४	६५५७१६५८
३	११४१०	६५२८४६७५
४	५१३३	५१२२२६४८
	जम्मा	**२४६४३६२५९**

८२.१

विवरणको समिक्षा: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद- ७ दफा ३१ मा भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण स्थानीय तहले सम्बन्धीत नगरसभामा पेश गर्नुपर्ने, स्थानीय तहले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको चौमासिक वा वार्षिक रुपमा समिक्षा गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रममा भएको निकासा तथा खर्चको पनि समिक्षा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको चौमासिक वा वार्षिक रुपमा समिक्षा गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धी यस कार्यविधि बमोजिमको समिक्षा गरेको पाइएन।कार्यविधिको पालना गर्नेतर्फ कार्यलयले ध्यान दिनुपर्दछ ।

८२.२ सार्वजनिक सुनुवाईः सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३४ बमोजिम स्थानीय तह तथा वडा समितिले प्रचलित कानून बमोजिम सार्वजिक सुनुवाई गर्दा भत्ता सम्बन्धी विषय समेत समावेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस सो सम्बन्धी विवरण समावेश गरी सार्वजनिक सुनुवाई गरेको देखिएन । कार्यविधिमा तोकिएबमोजिम सार्वजनिक सुनुवाई गरी सार्वजनिक कार्यमा पारदर्शिता कायम गरी आर्थिक अनुशासन कायम गर्नुपर्दछ ।

८२.३ लाभग्राहीको सार्वजनिककरणः सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२(२) बमोजिम स्थानीय तहले भुक्तानी गरेको रकम र बुझी लिने व्यक्तिको नामावली स्थानीय तहका कार्यालयका अतिरिक्त सम्बन्धीत वडा कार्यालयमा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्ने तथा उपदफा ३ बमोजिम भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको नाम नामावली सम्बन्धीत स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने लाभग्राहीको विवरण सार्वजनिकिकरण गरेको छैन । कार्यविधिले तोके बमोजिम सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको विवरण सार्वजनिकिकरण गर्नुपर्दछ ।

८२.४ अभिलेख अद्यावधिक: सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ मा सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गरिरहेका सवै प्रकारका लाभग्राहिले अगामी आर्थिक वर्षमा भत्ता लिनका लागि तोकिएको ढाँचामा सो कार्यविधिको दफा ५(१) मा उल्लेखित समयावधि भित्र सम्बन्धीत पालिकामा दरखास्त दिनुपर्ने ब्यवस्था छ । सो कार्यविधिको ५ को उपदफा २ मा यसरी नविकरण नगर्ने लाभग्राहिले पछिल्लो आर्थिक वर्षमा भत्ता नपाउने उल्लेख गरेकोमा यस पालिकाले सोको परिपालना गरेको पाइएन । मृत्यु भएमा, बसाई सरी गएमा, एकल वा विधवा महिलाले विवाह गरेमा, बालबालिकाको हकमा पाँच वर्ष उमेर पूरा भएमा, नवीकरण नगरेमा, एक आार्थिक वर्षको कुनै पनि किस्ता रकम नबुझेमा वा अयोग्य व्यक्तिले भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएको अवस्थामा लाभग्राहीको नाम सम्बन्धीत स्थानीय तहले मूल अभिलेख कट्टा गर्नुपर्दछ । सो सम्वन्धी विवरण अध्यावधिक गरेको पाईएन। तसर्थ भत्ता पाउनेको विवरण अध्यावधिक गरेर मात्र भत्ता वितरण गर्न तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ । मृत्यु दर्तापश्चात समेत लगतकट्टा नगर्ने पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाई बढी भुक्तानी भएको रकम पालिकाले छानविन गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्दछ ।

८२.५ फिर्ता गर्नुपर्ने रकमः सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ११(२) बमोजिम लाभग्राहीको मृत्यु भएमा वा एकल महिलाले विवाह गरेमा वा वालवालिकाको निश्चित उमेर समुह पुरा भएमा लगत कट्टा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता नेपाल बैंकमार्फत त्रैमासिक भुक्तानी गरेको छ । पालिकाले बढी निकासा भएको रु.४,९४,५९५/- मिती २०८२।०५।३०, २०८२।०४।३० र २०८२।०४।०८ मा फिर्ता भएको भएको जनाएतापनि निकासा/भुक्तानी भएको रकम मध्ये लगत कट्टा गरी फिर्ता हुनुपर्ने रकमको विवरण राखेको देखिदैन । लगत कट्टा पश्चात लाभग्राहीको रोक्का रकमको विवरण पालिकाले तयार गरेको नदेखिएकोले फिर्ता गर्नुपर्ने रकम एकिन गर्न सकिएन । केही नमुना परीक्षणको क्रममा देहायबमोजमि लाभग्राहीको दोहोरो देखिएकोले उक्त लाभग्राहीको दोहोरो भुक्तानी एकिन तथा अन्य कैफियतयुक्त लाभग्राहीको छानबिन गरी संघीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	परिचय पत्र नम्बर	नाम/ थर	वडा	शुरु मिति	बैंक मौज्दात	कैफियत
१	२००९०९१५०६९३४	चानो देवी कापर			१६०००	फिर्ता बाकी
२	२०१०१२३४४४३२२	रामझरी देवी नायक सुडी	२	२०७९ कार्तिक देखी		दोहोरो देखिएको
३	२०१००९०३०४१११	रामझरी देवी नायक सुडी	२	२०७९ माघ देखी		
४	२०११०५२६०१५६९	राजेश्वर साहु तेली	३	२०७९ पुस देखी		
५	२०१११२०१०५२४७	राजेश्वर साहु तेली	३	२०७९ पुस देखी		
६	२०१२०११४०५०४८	रुकमिनी जोसी	३	२०८० आषाढ देखी		
७	२०१२०११४०५९६९	रुकमिनी जोसी	३	२०८० आश्विन देखी		
८	२०२११२०१०२५५७	कुसम् देवी	५	२०८२ कार्तिक देखी		
९	२०२११२०१०२५६५	कुसम् देवी	५	२०८२ कार्तिक देखी		
१०	२०७९१२१००७७१२	मो. फयान राईन	१०		८५१२	फिर्ता बाकी

८३ **उपभोक्ता समिति दर्ताः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिबाट कार्य गराउने व्यवस्था छ। पालिकाले यो बर्ष विभिन्न उपभोक्ता समितिसँग सम्झौता गरी कार्य गराई भुक्तानी गरेकोमा यसरी कार्य गर्न गठन भएका उपभोक्ता समिति दर्ता भएको पाइएन। त्यस्ता समितिहरु स्थानीयस्तरमा सञ्चालित आयोजनाको निर्माण गर्न अस्थायी रुपमा गठन हुने र कार्य सम्पन्न पश्चात् समिति विघटन हुने हुँदा निर्माण कार्य सम्पन्न भएका आयोजना सञ्चालन तथा मर्मत सम्भारमा ती समितिलाई जिम्मेवार बनाउन कठिनाइ हुने र त्यस्ता समितिहरुले आय व्ययको लेखापरीक्षण समेत नगराउने भएकोले स्थायी संयन्त्र मार्फत् काम गर्ने, गराउने गरी सुधार हुनुपर्दछ।

८४ **उपभोक्ता समितिबाट भएका कार्यः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समिति मार्फत् कार्य गराउन सक्ने व्यवस्था छ । स्वीकृत वार्षिक कार्यालयगत योजना बमोजिम २५ प्रतिशत भुक्तानी रकम समेटी नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण गरिएका व्यहोरा प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले निर्दिष्ट गरेको स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्रको विकास निर्माण कार्य गर्नका पालिकाले उपभोक्ता समिति गठन परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्न छनः-

क) कार्यालयले योजना सञ्चालन एवं कार्यान्वयनमा संलग्न उपभोक्ता समितिको अभिलेख राखेको पाइएन,

ख) हेभी मेशीनरी साधनको प्रयोग हुने कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत् नगराउनु पर्नेमा सो समेत उपभोक्ता समित मार्फत् गराएको छ,

ग) उपभोक्ता समितिको गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ को बुँदा नम्बर ९ अनुसार कार्यालयले आयोजना कार्य सम्पन्न अगावै उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरूलाई विभिन्न तोकिएका विषयमा अभिमुखीकरण गर्नुपर्नेमा सो समेत गरेको पाइएन,

घ) कार्यालयले उपभोक्ताको भुक्तानी दिनु अगाडी गुणस्तर र परिमाण चेक जाँच गरी भुक्तानी दिएको पाइएन,

ङ) उपभोक्ता समितिले आयोजनाको स्वामित्व लिई मर्मत संभार गरेको देखिएन,

च) उपभोक्ता समितिमा रहेको पदाधिकारी एकाघरका भए नभएको सम्बन्धमा एकिन गर्न कार्यालयले तीन पुस्ते खुलाई विवरण अध्यावधिक गर्नुपर्नेमा गरेको छैन । जसले गर्दा एकाघरका व्यक्ति उपभोक्ता समितिमा भए नभएको एकिन हुनसकेन ।रकम प्राप्त गर्नेको डोरहाजिर तथा अन्य खर्चको भर्पाइ गर्ने एवं ढुवानी गर्ने व्यक्तिको पहिचान खुलेको कागजात स्पष्ट खुलाएको पाइएन,

छ) सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (६) मा उपभोक्ता समितिले हरेक किस्ताको कामको प्राविधिक मूल्याङ्कन, विल भर्पाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य प्रमाण कागजात सर्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत् कार्य गराउँदा प्राविधिक मूल्याङ्कन र विल भर्पाइ सँलग्न गरेपनि प्राप्त विलको सामानको परिमाण र मूल्याङ्कनको परिमाण एक आपसमा फरक पर्न गएको छ । लागत अनुमानको तोकिएको परिमाणमा सामान खरिद नहुँदा लागत अनुमानकै आधारमा मूल्याङ्कन गर्दा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा कमी आउने हुन्छ । तसर्थ, कार्यालयले उपभोक्ता समितिलाई प्रशिक्षित समेत गराई यथार्थपरक विल भर्पाइ पेश गर्न लगाउनु पर्दछ ।घटी परिमाणको सामान खरिद गरेको अवस्थामा बढी मूल्याङ्कन गरी भुक्तानी गर्ने परीपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ,

ज) कार्यालयले पेश गरेको लागत अनुमान एवं प्राविधिक मूल्याङ्कनमा कहिकतै मिति उल्लेख नभएकोले लागत अनुमान स्वीकृती र समयमै कार्य भए नभएको सम्बन्धमा एकिन हुने आधार रहेन,

झ) अधिकांश प्राविधिक मूल्याङ्कन गर्दा नापी, ठेक्का, विल र कार्य सम्पन्नमा मिति र नापी किताव नम्वर उल्लेख नभएकोले समयमा कार्य सम्पन्न भएको एकिन गर्न नसकिने हुँदा नापी र कार्य सम्पन्नमा मिति स्पष्ट उल्लेख गर्ने र नापी कितावको नम्वर उल्लेख गरी अलग्गै अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

८५ **कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेखः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० को उपनियम (७) सँग सम्बन्धित अनुसूची १ मा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा वर्कचार्ट र स्टाफ खर्चको लागि २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्चको लागि २ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी खर्च गर्न सकिने व्यवस्था छ।पालिकाबाट योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट ३ प्रतिशतका दरले कन्टिन्जेन्सी रकम कट्टी गर्ने गरेको छ।पालिकाले कन्टिन्जेन्सीको विवरण पेश नगरेकोले कन्टिन्जेन्सी कट्टी र खर्चको कति भएको हो एकिन गर्न सकिएन।कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख नराख्ने र विवरण उपलब्ध नगराउनेलाई जिम्मेवार बनाउनुपर्दछ।पालिकाले खर्च नगरि नहुने कार्यमा मात्र यस्ता खर्च गरि कन्टिन्जेन्सी खर्चलाई नियन्त्रणमुखी र मितव्ययी बनाउनुपर्दछ।

८६ **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजनाः**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ।यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत पालिका तर्फ रु. ५४०१२१३०८.३२ बजेट विनियोजन गरी वार्षिक रु. २२७३४९०८३.०७ पूँजीगत प्रकृतिको खरिद तथा निर्माण कार्य गरेको छ।तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो।अतःपालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ।

८७ **खरिद कारवाहीको अभिलेखः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४९(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले हरेक खरिद कारवाहीको निम्ति १४९(२) वमोजिमका कागजातहरु समावेश गरि अभिलेख बनाई छुट्टै फाईल खडा गरी राख्नु पर्ने व्यवस्था रहेको छ

। पालिकाले बोलपत्र र सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट भएका खरिद कारवाहीका लागी फाईल खडा गरेको भएता पनि खरिद नियमावलीले तोके बमोजिमका सबै कागजातहरु सिलसिलेबार मिलाएर उक्त फाईलमा राखेको देखिएन। व्यवस्थित रुपमा फाईल खडा गरी नराखेकोले पालिकाले गरेका निर्माण तथा खरिद सम्झौताको कार्यान्वयन अवस्था सम्वन्धमा निक्यौंल हुन नसक्ने र पालिकाको कार्यमा समेत सहजता हुन नसक्ने देखिन्छ । साथै ठेक्का सम्बन्धी गोश्वरा लगत (म.ले.प.फा.नं.५०७) समेत अद्यावधिक गरी राखेको पाइएन। जसले गर्दा खरिद कारबाही, ठेक्का व्यवस्थापन र सम्झौता कार्यान्वयन सम्बन्धी कारोबारको पारदर्शिता र प्रभावकारीताको सम्वन्धमा एकिन गर्न सक्ने अवस्था देखिएन। पालिकाले खरिद कारवाहीको अद्यावधिक अभिलेख राखी खरिद कारवाहीलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

८८ **गुणस्तर परीक्षणः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरेका मालसामान सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले योजनामा प्रयोग भएका निर्माण सामाग्री लगायत निर्माण कार्यको नर्म्स तथा स्पेशिफिकेशन अनुसार तथा फ्रिक्वेन्सीमा गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन। गुणस्तर परीक्षण नहुँदा निर्माण कार्य गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित हुन नसक्ने देखिन्छ। निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने निर्माण सामाग्री लगायत निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरी निर्माण गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित हुनुपर्दछ।

८९ **सम्पत्तिको प्राप्ति उपयोग र संरक्षणः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली अनुसार घर जग्गा तथा सम्पत्तिको लगत राख्नुपर्ने, सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८.२ अनुसार मितव्ययी तरिकाले खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिका सँग घर जग्गाको लगत , सवारी साधनको लगत ,उपकरणको लगत ,सरकारी सार्वजनिक जग्गाको लगत तथा सो को सँरक्षणको लागी गरेको प्रयासको विवरण माग गरेकोमा सो अनुसारको विवरण पेश गरेको छैन । यस्तो विवरण पेश नहुँदा मितव्ययी तरिकाले खरिद गरेको, जिन्सी दाखिला तथा सँरक्षण, अन्यत्र असम्न्धित क्षेत्रमा खर्च प्रवाह गरेको, बिग्रेको टुटे फुटेको प्रयोग नभएको, गुणस्तरीय सामग्री संरचना भएको सरकारी सम्पती सँरक्षण गरेको तथा सरकारी सार्वजनिक जग्गा सँरक्षण गरेको सम्बन्धमा विश्वस्त हुन सकिएन।

९० **त्रुटि सच्याउने अवधिको अभिलेखः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५ (१) मा खरिद सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ३० दिन भित्र सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले निर्माण भए बमोजिमको (एज बिल्ट) नक्सा सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमको उपनियम २ मा त्रुटी सच्चाउने दायित्व अवधि समाप्त भएपछि ड्रइङ डिजाइन र स्पेशिफिकेशन वमोजिम भए नभएको जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। नियममा भएको उक्त प्रावधानको प्रभावकारी रुपले कार्यान्वयन गर्न र गुणस्तरीय निर्माण कार्यमा सघाउ पुर्याउनको लागि निर्माण सम्पन्न भई डि.एल.पी मा रहेका ठेक्काको अभिलेख राखी नियममा उल्लेख भए अनुसार प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराउनुपर्नेमा डि.एल.पीमा रहेका ठेक्काको अभिलेख तयार गरेको देखिएन। यस्तो अवस्थामा डि.एल.पि समाप्त भएका ठेक्काको प्राविधिक कर्मचारी खटाई नियममा भएको प्रावधान अनुसार जाँचवुझ गराई कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार भए नभएको, ठेक्का स्वीकृत गर्ने पदाधिकारी र कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्ने एउटै पदाधिकारी भएको अवस्थामा एक तह माथिको अधिकारी समक्ष कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन पेश गरे नगरेको सम्वन्धमा एकिन गर्न सकिएन। अतः नियमावलीमा भएको व्यवस्था वमोजिम त्रुटि सच्याउने अवधिका ठेक्काहरुको अभिलेख तयार गरी कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्ने गराउने, त्रुटि भएका ठेक्काहरुको त्रुटि सच्याउने लगायतका कार्यहरु गर्ने गराउने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ।

९१ **प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्नः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत

अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नम्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/ नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधकले इन्जिनियरिङ नम्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ।

९२ **ठेक्का अभिलेखः**

सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न. ५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ।तर यस पालिकाले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः स्वीकृत ढाँचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

९३ **ठेक्का व्यवस्थापनः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ नियम ११२ अनुसार रु. २० लाख भन्दा वढीको निर्माण कार्यमा विमा गराउनु पर्ने, नियम ११५ अनुसार सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेशिफिकेशन र गुणस्तर वमोजिमका भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्ने गराउने र निर्माण कार्यको हकमा सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले तयार गरेको वोलपत्र सम्वन्धि कागजातमा निर्माण सामाग्रीको गुणस्तर, निर्माण कार्यको मापदण्ड लगायत समेटेर गुणस्तर आश्वस्तता योजना समावेश गरी वोलपत्र व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ। पालिकाले वोलपत्र विधिवाट निम्नानुसार खरिद तथा निर्माण कार्य गरेकोमा लागत अनुमानको भन्दा १७.१६ देखि २७.१२ प्रतिशतसम्म घटी सम्झौता भई भुक्तानी भएको छ।

सि.नं.	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	बोलपत्रदाता	सम्झौता मिति	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	भुक्तानी रकम
१	वर्कुरवा देखि उतर मुल सडक नहर हुदैँ जरहिया जाने बाटोमा कल्भर्ट निर्माण	SM/Works/SQ/05/081-82	श्री अस्मित कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि. सिराहा	२०८१.१२.१४	१९९६५५६.१३	१५३३१४३.४९	१४९१८२८.
२	मट्टही डोम्बा घर नाला निर्माण।	(SM/WORKS/SQ/03/081/082)	श्री अस्मित कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि. , सिराहा	२०८१.१२.१४	१४९९६९२.१	१२२२३१५.९३	१२२१८१६.
३	सतोषरधाम को शिव मन्दिर को शौन्दरिकरण	SM/Works/SQ/)08/081-082	श्री एन्जल कन्सट्रक्सन एण्ड स्पलायर्स , शहिद धनुषा	२०८२.०२. ०८	१४९९५१४.७३	१२४२०५३.९४	बाकी
४	अमरखनामा विनय राय को घर देखि रामप्रताप रायको घर सम्म पिसिसि ढलान	SM/WORKS/SQ/12/081-082	सीकेन्द्र एण्ड ब्रदर्स कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली , धनुषा	२०८२. ०३ . ०२	१४३४६०८.६२	१०४९१५४.८	१०४५६२८.
५	हरिनारायण साहको घर हुदै कोदो साहको इनार बनारसी साहको तथा राम सगर साहको घर नजिकको गल्लि सडक पि.सी.सी.ढलान	SM/Works/SQ/0६/ 081-82	श्री अस्मित कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि , सिराहा	२०८१.१२.१४	१४९९१५९.८८	११२९११९.५५	0
६	मदन आश्रित स्कुलमा दुई कोठे पक्कि भवन निर्माण	SM/Works/SQ/१०/ 081-82	चन्द्र रेखा बिल्डर्स & सप्लायर्स प्रा.लि	२०८२.१०.२२	१९९९३६१.९१	१५३४५७१.४८	0

९४ **कोटेशन मार्फत निर्माण कार्यः**

कोटेशनको कार्य: सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ को दफा ८ (२) बमोजिम तथा नियमावली, २०६४ को नियम ८५ मा रु.१० लाख भन्दा बढीको खरीदमा शिलवन्दी दरभाउपत्र माग गरी खरीद गर्नुपर्ने, प्याकेजमा खरिद गर्न सकिने समानको प्याकेज बनाई प्रतिष्पर्धी मूल्यमा खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा बोलपत्र वा शिलवन्दी दरभाउपत्र माग नगरी अधिकांश निर्माणका कार्य कोटेशनद्वारा गरेको देखिन्छ। यसरी योजनाको प्रमाण सहितको अभिलेख राखेको देखिएन। साथै उक्त कार्यको ल्याब परीक्षण समेत गरेको देखिएन। पालिकाले लागत अनुमान तयार नगरी सोझै कोटेशन माग गरी खरिद तथा निर्माण कार्य गर्दा न्यून प्रतिस्पर्धा भएको छ भने शिलबन्दी तथा बोलपत्रको माग गरी कार्य गराउँदा निर्माण व्यवसायी लगत अनुमान भन्दा धेरै BELOW गई कार्य गर्ने गरेको देखिन्छ। पालिकाले खरिद तथा निर्माण कार्य गर्दा प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावलीको प्रक्रिया पुरा गरेर मात्र खर्च गर्ने व्यव्स्था हुनुपर्दछ। यसका केही उदाहरण निम्न प्रकारका छन :

सि न	संस्था/फर्मको नाम	लागत अनुमान	कबोल अंक	खर्च रकम
१	श्री जानकी निर्माण सेवा, धनुषा	९९८९८६.४६	९८६४५७.६५	९५४१५४.८४
२	श्री माँ दुर्गा कन्स्ट्रक्सन, धनुषा	९९९१८०.२	९८६६४९	९६५४४३.७
३	श्री अयाची कन्स्ट्रक्सन एण्ड कन्सल्टेन्सी, जनकपुरधाम, धनुषा	९९८९६६.३	९८६४३८.१	९२२२४६.४
४	श्री आँचल कन्स्ट्रक्सन ,पिपरा गा.पा.-१ ,महोतरी	९९८९८६.५	९८७३२१.६	९७९१५६.५
५	श्री शिभान्सु निर्माण सेवा ,क्षिरेश्वर न.पा.-१० ,धनुषा	९९८९८६.५	९८७३२३१.६	९७६७७९.९
६	श्री पुष्प हेम कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली., गणेशमान चारनाथ न.पा.-७, धनुषा	९९८१४१.२	९८७०५२.४	९८२७०८.५
७	श्री पुस्पलता निर्माण सेवा ,गणेशमान चारनाथ न.पा.-६ , धनुषा	९९८९८६.५	९८७८९७.५	९८०६४६.६

९५ **परामर्श तथा डि. पी. आर खर्चः**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ मा सार्वजनिक निकायमा उपलब्ध जनशक्तिबाट कुनै काम हुन नसक्ने भएमा परामर्श सेवा खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले गत वर्षको ४ वटा र यस वर्षको विभिन्न १० वटा योजना गरि जम्मा १४ योजनाको डी. पी. आर तयार गर्दा रू. १ करोड ६६ लाख ८५ हजार २ सय १५ परामर्श सेवामा खर्च गरेको छ। पालिकाले जनशक्तिबाट कुनै काम हुन नसक्ने भएमा सो को मूल्यांकन गरेर मात्र परामर्श सेवा खरिद गर्नु पर्नेमा कार्यालयको जनशक्तिबाट कार्य गर्न सक्ने वा नसक्ने कार्य विश्लेषण गरेको देखिएन। पालिकाले कार्य विश्लेषण गरी कार्य विवरण तयार गरी जनशक्ति उपयुक्त व्यवस्थापन गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता घटाउनुपर्दछ। पालिकामा डि. पि. आर सम्बन्धी दक्ष कर्मचारीको पदपुर्ति नरहेको कारणले गर्दा परामर्शदाताबाट गराएको जनाएको छ। उक्त प्रतिवेदन जिन्सिमा दाखिला भएतापनि कार्यान्वयनमा आउन सकेको देखिएन। त्यसैले कार्यान्वयनमा हुन सक्ने र प्राथमिकता प्राप्त योजनाहरुको पहिचान गरेर मात्र डि. पि. आर तथा परार्मश सेवा लिनुपर्दछ। पालिकाले लागत अनुमानको आधार स्पष्ट नभई बजेटको आधारमा डि. पी. आर तयार गर्ने गरेको र उक्त डि. पी. आर कार्यान्वयनमा गएको पाईएन। डि. पी. आर तयारी भएका केही योजनाहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्।

गो.भौ.न.। मिति	कार्यक्रम	परामर्शदाता	लागत अनुमान	स्वीकृत रकम	भुक्तानी रकम
८२।२०८२।१२।३१	यज्ञस्थल धार्मिक तथा पर्यटकिय गुरुयोजना	जि आर डिजाईन एण्ड विल्डर्स प्रा ली काभ्रे	९९८१७४।००	९९१३९४।२०	९७९०००।००
७७।२०८१।१२।२१	सतोषर धाम धार्मिक पर्यटन क्षेत्र गुरुयोजना निर्माण	शान्ता कन्सल्टयान्ट प्रा ली ललितपुर	९९८१७४।००	९९१०१०।००	९९१०१०।००
५४०।२०८२।२।२८	राजस्व सुधार कार्ययोजना निर्माण	सोलुशन रिसर्च प्वाईन्ट प्रा ली काठमाण्डौ	९९४९१४।१५	९८०२७५	९८०२७५

९६ **पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्तिः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२१ मा खरिद सम्झौतामा तोकिएको म्यादभित्र कार्य सम्पन्न नगरेमा सम्झौता रकमको प्रतिदिन ०.०५ प्रतिशतमा नबढ्ने गरि पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति लिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाबाट विभिन्न गुरुयोजना तथा निर्माण कार्य गर्दा सम्झौता उल्लेख भए बमोजिम तोकिएको म्यादमा कार्यसम्पन्न भएको देखिएन। खरिद सम्झौताको शर्त अनुसार तोकिएको समयमा कार्य गर्न नसकेको र म्याद थप नभएको अवस्थामा मनासिब माफिकको कारण खुलाई म्याद थप गरेको छैन। खरिद सम्झौताको पालना नगरी ढिलाई गरी कार्यगर्ने आपूर्तक तथा निर्माण व्यवसायीबाट पूर्वनिर्धारित क्षतिपूर्ति असुल गर्नुपर्ने रु.

भौ. नं. र मिति	**ठेक्का नं.**	**निर्माण व्यावसायी**	**सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति (म्याद थप सहित)**	**सम्पन्न भएको मिति**	**बढी अवधी**	**सम्झौता रकम**	**क्षतिपुर्ती रकम**
७७। २०८२। १२।२१	SM/RFP/QCBS/2080/81-03	शान्ता कन्सल्टेन्ट प्रा ली ललितपुर	२०८१। २।१०	२०८१। ३।९	२९	९९१०१०	१४३७०
						असुल गर्नुपर्ने	१४,३७०

९७ **सोझै खरिदः**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी खरिद कार्य गर्न नहुने उल्लेख छ। कार्यालयले समान प्रकृतिको कार्य गर्नका लागि एकमुष्ट लागत अनुमान तयार गरी खरिद गर्नुपर्नेमा रु. १० लाख भन्दा घटीका टुक्रे लागत अनुमान तयार नगरी सोझै खरिद गरेको देखिन्छ। ऐनको व्यवस्था विपरित कार्यालयले समान प्रकृतिको कार्य लागत अनुमान तयार नगरी सोझै खरिद गरेको पाईयो। खरिद ऐनमा भएको व्यवस्था विपरित खरिद गरेको नियमसम्मत नदेखिएको रु.

क्र. स	गो.भौ.नं. मिति	विवरण	विद्यालय	फर्म	खर्च	कैफियत
१	१६४। २०८१। १२।२३	फर्निचर खरिद	श्री सरस्वती मा. वि ठिल्ला	ज्यान्सी प्रकाश फर्निचर एण्ड इलेक्ट्रोनिक जेनरल स्टोर धनुषा	९९२२०४.००	८३ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९५५.० को दरले खरिद
२	१६५। २०८२। २।२७		श्री शेखर जनचेतना आधारभूत विद्यालय	जगदम्बा फाईबर उद्योग धनुषा	९९१६४१.००	८३ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९४८.० को दरले खरिद
३	२६७। २०८२। ३।१८		श्री आधारभूत विद्यालय पटेर्वा	सेवा जेनरल सप्लायर्स	४९०१७१.००	४१ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९५५.० को दरले खरिद
४	२६८। २०८२। ३।१८		श्री जनता रा आ वि ठिल्ला	सिंह जेनरल अर्डर सप्लायर्स	२९९४५०.००	२५ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९७८.० को दरले खरिद
५	२६९। २०८२। ३।१८		श्री राष्ट्रिय नि मा वि खरबैना	ठाकुर जेनरल सप्लायर्स	४९१०९८.००	४१ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९७८.० को दरले खरिद
६	३०७। २०८२। ३।२०		श्री राष्ट्रिय आ वि मटहि	सिंह जेनरल अर्डर सप्लायर्स	२९९४५०.००	२५ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९७८.० को दरले खरिद
७	३०८। २०८२। ३।२१		श्री हनुमान रा प्रा वी नवटोली	सेवा जेनरल सप्लायर्स	९५६४२.००	८ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९५५.० को दरले खरिद
८	३२१। २०८२। ३।२१		श्री जरहैया मदर्शा	ठाकुर जेनरल सप्लायर्स	१९१६४८.००	१६ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९७८.० को दरले खरिद
९	३२२। २०८२। ३।२१		श्री हदिश मदर्शा	सेवा जेनरल सप्लायर्स	९५६४३.००	८ थान डेस्क बेन्च प्रति थान रु. ११९५५.० को दरले खरिद

	जम्मा	३९४६९४७.००	

विद्यालयलाई कति मात्रामा डेस्क बेन्च आवश्यक परेको सोको विवरण विद्यालय तथा पालिकाले तयार गरेको पाईएन। विद्यालगमा गत विगत वर्षमा कति मात्रामा पुरानो डेस्क बेन्च रहेको उक्त डेस्क बेन्चको अवस्था के कस्तो अवस्थामा रहेको तथा विद्यालयलाई नयाँ डेस्क बेन्च कति मात्रामा आवश्यक रहेको कुनै विवरण तयार गरेको पाईएन। पुरानो डेस्क बेन्चको अवस्था र नयाँ डेस्क बेन्चको अवस्था र प्रयोजन कस्तो अवस्थामा रहेको छ पालिकाले अनुगमन गरि प्रतिवेदन गयार गर्नुपर्दछ।

अनियमित भएको	३९,४६,९४७

९८ **विजक नं. स्पष्ट नभएकोः** (३००-2082-03-20):

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १४ (1) तथा मूल्य अभिवृद्धिकर नियमावली २०५३ को नियम १७ (१) अनुसार मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा कर अधिकृतले अन्यथा स्वीकृत गरेदेखि बाहेक प्रापकलाई अनुसूची ५ र ५ (क) बमोजिमको ढाँचामा कर बीजक दिनुपर्ने व्यवस्था छ। ओम प्रकाश नायकको घरदेखि गंगाराम नायकको घरसम्म ४ मिटर पि. सि. सि सडक ढलान कार्य गर्दा देव कन्स्ट्रक्शन सबैला धनुषाले पेश गरेको विजक बिल केरमेट भएको पाईयो। निर्माण व्यावसायीले पेश गरेको बिलमा विजक नम्बर स्पष्ट नभएकोले मूल्य अभिवृद्धि कर भुक्तानी भएको रु. । सम्बन्धित आन्तरिक राजश्व कार्यालयबाट कारोवार अंक समेत खुल्ने गरी मूल्य अभिवृद्धि कर समायोजन गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

क्र. स	फर्मको नाम	भुक्तानी रकम	मू.अ.कर	कैफियत
१	देव कन्स्ट्रक्शन सबैला धनुषा	९२४९९०.७९	१२०२४८.८१	बिजक नं. केरमेट भएको

प्रमाण पेश नगरेको	१,२०,२४९

९९ **स्यालो ट्ययुववेल खरिद तथा जडानः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ३१(१) मा २० लाख रुपैंया भन्दा बढी लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य, मालसामान वा जुनसुकै सेवा खरिद गर्नुपर्दा बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले एकै प्रकृतीको कार्यको लागि बोलपत्र माग नगरी टुक्रा पारि पटक पटक खरिद गरेको छ। यस्तो तरिकाबाट खरिद गर्दा पालिकालाई बढी आर्थिक भार पर्न जाने भएकोले सबै वडा कार्यालय र पालिकाको आवश्यकता पहिचान गरेर ठेक्का मार्फत विद्युतीय सामाग्री खरिद गर्नुपर्दछ। ठेक्का मार्फत खरिद गर्दा सामान आपूर्ति कम्पनी लागत अनुमान भन्दा धेरै BELOW (घटी मूल्य) मा गई ठेक्का कबोल गर्ने भएकोले सिधै खरिद गर्दा पालिकालाई थप आर्थिक भार परेको छ। यस्तो खरिद कार्यमा पालिकाले नियन्त्रण गरि नियम कानुन बमोजिम ठेक्का मार्फत खरिद कार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकृतिको कार्यलाई टुक्रा पारेर पटक पटक खरिद गर्दा खरिद मितव्ययी र पारदर्शि नहुने तथा पालिकाले एकिकृत लागत अनुमान तयार गरि बोलपत्रको सूचना प्रकाशन गरेर ठेक्का मार्फत खरिद कार्य गरि खरिदलाई प्रक्रियालाई मितव्ययी र पारदर्शि बनाउनुपर्दछ साथै टुक्रा खरिद प्रक्रियालाई नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

क्र. स	भौ. नं. र मिति	सामाग्री विवरण	फर्म।पार्टी	खर्च रकम
१	२९३। २०८२।३। २०	कृषिको लागि स्यालो टययुववेल खरिद तथा जडान	आर पि वार्ड कन्स्ट्रक्शन एण्ड कन्सल्टेन्सी प्रा ली धनुषा	६५०१२७.००
२	२३०। २०८२।३।७		जय माँ कालि बन्दि निर्माण सेवा	५६२५९४.२३
जम्मा				**१२१२७२१.२३**

पालिकाले खरिद गरेको बोरिङ लाभग्राहीहरुलाई वितरण गरेको रेकर्ड अद्यावधिक गरि राखेको देखिएन।कृषकहरुलाई वितरण गरेको अभिलेख अद्यावधिक नहुँदा एकै कृषकलाई दोहोरो वितरण हुन सक्दछ।प्रत्येक वर्ष यस्तो कार्यक्रम संचालन हुँदै आएकोले कृषकहरुको विवरण अद्यालधिक गरेर मात्र बोरिङ, मोटर तथा स्यालो ट्युबवेल वितरण तथा जडान गर्नुपर्दछ।

१०० **कार्यक्षेत्र बाहिरको कार्यः**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहले आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहिर गएर कार्य गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको देखिदैन।पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहिर गएर संघीय कार्यालय मातहत रहेका ईकाइमा व्यवस्थापन समितिबाट निर्माण कार्य गरेको देखिएको छ।आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहिर गएर निम्न स्थानमा निर्माणजन्य कार्य गरेको देखिएकोले पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहिर गएर कार्य गर्नु नियम सम्मत नदेखिएको रु.

क्र. स	भौ. नं. र मिति	कार्य विवरण	निर्माण व्यावसायी। समित	भुक्तानी रकम
१	३३०। २०८२। ३।२२	रघुनाथपुर शसस्त्र वेश क्याम्पमा भोजन कक्ष निर्माण	समरिता कन्स्ट्रक्शन प्रा ली	९१७३४०.००
जम्मा				**९१७३४०.००**

अनियमित भएको	९,१७,३४०

१०१ **ग्राभेल खरिदः** (३५६-2082-03-23):

पालिकाले आवश्कताको पहिचान गरेर निर्माण सामाग्री खरिद गर्नुपर्दछ।माँ गिरीजा कल्यानेश्वर निर्माण सेवा धनुषाबाट २४० घन मिटर ग्राभेल रु. १८६४।५० को दरले रु. ४४७४८०।० मा खरिद गरि भुक्तानी गरेको छ।खरिद गरेको ग्राभेल विपद व्यवस्थापनको लागि ग्राभेल मौज्दात गरि अत्यावश्यक अवस्थामा बाटो निर्माणको लागि प्रयोग गर्ने गरि खरिद गरेको पालिकाले जनाएको छ।खरिद भएको ग्राभेल कुन स्थानमा मौज्दात गरिएको विवरण पेश भएन। पालिकाले खरिद गरिएका ग्राभेल नष्ट हुनबाट बचाउनको लागि यथाशिघ्र योजना छनौट गरि ग्राभेल सदुपयोग भएको, योजना संचालन भएको तथा लागत अनुमान, नापी किताब र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन सहित प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	४,४७,४८०

१०२ **फरक दरः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा संलग्न कागजात बमोजिम भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।कार्यालयले विद्यालय स्तरोन्नती तथा निर्माण कार्य वापत उपभोक्ता समितिलाई अन्तिम बिल भुक्तानी दिंदा जिल्ला दर भन्दा बढी दर विश्लेषण गरि

भुक्तानी दिएको छ। जिल्ला दररेट भन्दा बढी दरले भुक्तानी भएको रु.९१९६ ।० सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट वा फर्मबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.स	भौ. नं. र मिति	कार्य विवरण	समिति वा फर्म	परिमाण	जिल्ला दररेट	भुक्तानी दर	बढी दर	बढी भुक्तानी
१	४२१। २०८२। ०३।२५	Earth filling works in every 15-15 cm layer	उमेश कन्स्ट्रक्शन धनुषा	१५.१०	२३०.००	८३९.०००	६०९.००	९१९६
जम्मा								**९१९६.००**

असुल गर्नुपर्ने	९,१९६

१०३ **बढी भुक्तानीः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा संलग्न कागजात बमोजिम भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले विभिन्न योजनाहरुको वाल निर्माण माटो पुर्ने कार्य लगायतका कार्य गर्दा प्राविधिक बिल र नापी किताव बमोजिम भुक्तानी दिनुपर्नेमा बढी भुक्तानी भएको देखिन्छ। निर्माण व्यवसायीले पेश गरेको बिजक बिल भन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम निम्नानुसारका निर्माण व्यवसायीबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र स	भौ नं र मिति	निर्माण कार्य	फर्म। पाटी	प्राविधिक बिल। बिजक बिल	भुक्तानी रकम	बढी भुक्तानी
१	४२४। २०८२।३। २५	वडा नं ८ नजिक पोखरीमा वाल निर्माण	जि वी कन्स्ट्रक्शन धनुषा	८९२६५२	९००९५३	८३०१
२	१५०। २०८२।२। १४	मटही डोम्बा घर नाला निर्माण	अस्मित कन्स्ट्रक्शन एण्ड सप्लायर्स प्रा ली सिरहा	११७१२००	११८९२००	१८०००
जम्मा						**२६३०१**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **२,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **१,९९९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-३०** को निर्णयले रू **३,७३८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	२६,३०१

१०४ **अमानतः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९८(१) मा सार्वजनिक निकायले अमानबाट कान गर्न एक तह माथिको अधिकारीको पूर्वस्वीकृती लिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले विभिन्न कार्यका लागि वडा तथा पालिकाका कर्मचारीमार्फत अमानतमा गराएको कामको मूल्यांकन गरी भुक्तानी दिएको देखियो। अमानतमा कार्य गराउनु पूर्व स्वीकृति लिएको देखिएन। पालिकामा निर्माण उपकरणहरु रहेकोमा सोको उपयोग नगरी तथा आवश्यक परेको खण्डमा निर्माणसम्बन्धी आवश्यक सामाग्री उपलब्ध गराई ज्याला मार्फत काम गराउनु पर्नेमा सो व्यवस्था विपरीत पालिकाले कर्मचारी तथा अन्य व्यक्तिहरु मार्फत भरपाई तथा डोर हाजिरी संलग्न गरी प्राविधिक मूल्याङ्कनको आधारमा रु. १८७३८६।० भुक्तानी गरेको छ। नियम कानुनको परिपालना गरी खरिद व्यवस्थापन गर्नेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

गो भौ नं । मिति	**कार्यक्रम**	**भुक्तानी पाउने**	**भुक्तानी रकम**
४९।२०८१।१०।२४	खानेपानी Hand pipe जडान	नथुनी ठाकुर हजारम	९२५३८
५२।२०८१।१०।३०	आधारभूत विद्यालय ढोलबाजाको चौरमा माटो पुर्ने कार्य	गीता कुमारी महतो	९४८४८
जम्मा			**१८७३८६**

१०५ **सडक बत्ती जडान तथा मर्मत कार्यः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ५(क) मा सार्वजनिक निकायको प्रमुखले कुनै मालसमान खरिद गर्नु अघि स्पेशिफिकेशन, विशेष आवश्यकता तथा अन्य विवरण तयार गर्नु गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यसैगरी नियम ११ मा लागत अनुमान तयार गर्दा स्थानीय बजारका प्रचलित दरभाउ अघिल्ला वर्षहरुमा सोही प्रकृतिको सामान खरिद गर्दा लागेको वास्तविक लागत, उद्योग वाणिज्य संघले निर्धारण गरेको दररेट, जिल्ला दररेट लगायतका कुरालाई आधार लिने भनिएको छ। साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३९ को (५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टि गर्न बिल, भरपाई, प्रमाण र कागजात संलग्न हुनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विभिन्न वडामा सडक बत्ती जडान तथा मर्मत कार्यको लागि देहायका सप्लायर्सहरुबाट खरिद गरी रु. ९२१२७२।० भुक्तानी दिएको छ। पालिकाले उक्त कार्यको लागि लागत अनुमान तयार गरेको छ तर लागत अनुमान तयार गर्दा स्थानीय बजारको प्रचलित दरभाउलाई आधार लिएको छैन। लागत अनुमान जिल्ला दररेटका आधारमा बनाइएको छ जुन स्थानीय बजार दरभाउको तुलनामा महङ्गो रहेको देखिन्छ। लागत अनुमानका आधारमा उपभोक्ता समिति र कोटेशसन प्रक्रियाबाट खरिद गरी भुक्तानी दिएको छ। स्रेस्ता परीक्षण गर्दा सामानको गुणस्तर परीक्षण सहितको प्राविधिक मूल्याङ्कन संलग्न नगरेकाले उक्त कार्य गुणस्तरयुक्त रहेको आश्वस्त हुन सकिएन। पालिकाले सम्बन्धित प्राविधिकबाट Quality and Specification को परीक्षण गराई जिन्सी दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

भौ. नं.।मिति	**सप्लार्यस वा उपभोक्ता समितिको नाम**	**जडान स्थान**	**भुक्तानी रकम**	**कार्य विवरण**
५४। २०८१।१०। ३०	अजय जेनरल अर्डर सप्लायर्स	खरिहानी	९२१२७२	टावर लाइट जडान

प्रमाण पेश नगरेको	९,२१,२७२

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : सबैला नगरपालिका, धनुषा , सबैला नगरपालिका , धनुषा

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	कृष्ण पौडेल	२०७९-६-४	२०८१-६-६
कार्यालय प्रमुख	सविर कुमार महतो	२०८१-६-७	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	घनश्याम कुमार महतो	२०८१-१२-२२	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१,६४७,९०३	५,६८५,९०२	१३,१२३,५४२	०	०	९,८६०,८६५.१५
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	३०,३१८,२१२.१५
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्योट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	२,०५६,६७७
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	२८,२६१,५३५.१५

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		४१५३६५९०४.०८	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३७८५७०२८०	चालु खर्च	३६०९४८८९४.६५
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	१२०४६७३२	पूँजीगत खर्च	२२७३४९०८३.०७
राजश्व बाँडफाँट	१२९५९८४४७.८७	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	३०८७६८९३३.२९
आन्तरिक आय	१२९७५७०८.०२		
अन्य आय	२६४३५७०१४.३४		
कुल आय	७९७५४८१८२.२३	कुल खर्च	८९७०६६९११.०१
बाँकी मौज्दात		३१५८४७१७५.३	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा ३.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)

विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार		गत आ.ब. को कारोबार	
	नगद	जम्मा	नगद	जम्मा
कर	१३,३८,६४,७०६.३९	१३,३८,६४,७०६.३९	११,०८,५३,९५८.५६	११,०८,५३,९५८.५६
अनुदान	३३,८७,०७,२२१.५५	३३,८७,०७,२२१.५५	३२,५४,९९,४२२.५७	३२,५४,९९,४२२.५७
अन्य राजस्व	१,११,९७,४५६.२८	१,११,९७,४५६.२८	६८,१०,५५५.२०	६८,१०,५५५.२०
विविध प्राप्ति	१५,१५,३९८.००	१५,१५,३९८.००	१४,६९,६००.००	१४,६९,६००.००
कुल जम्मा प्राप्ति	४८,५२,८४,७८२.२२	४८,५२,८४,७८२.२२	४४,४६,३३,५३६.३३	४४,४६,३३,५३६.३३
चालु	३६,०९,४८,८९४.६५	३६,०९,४८,८९४.६५	३०,३३,८३,३०९.५३	३०,३३,८३,३०९.५३
पारिश्रमिक / सुविधा	१८,२७,२७,८६४.९७	१८,२७,२७,८६४.९७	१७,४७,२१,४०५.५३	१७,४७,२१,४०५.५३
मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१३,४६,०८,८९२.०२	१३,४६,०८,८९२.०२	८,६४,८९,२४४.२९	८,६४,८९,२४४.२९
अनुदान	३,०७,७१,८३७.७५	३,०७,७१,८३७.७५	३,२९,९०,९२४.७१	३,२९,९०,९२४.७१
सामाजिक सुरक्षा	१,०३,९८,२९९.९१	१,०३,९८,२९९.९१	७०,५०,८१०.००	७०,५०,८१०.००
अन्य खर्च	२४,४२,०००.००	२४,४२,०००.००	२१,३०,९२५.००	२१,३०,९२५.००
पूंजीगत	२२,७३,४९,०८३.०७	२२,७३,४९,०८३.०७	१०,४२,९४,४४२.८२	१०,४२,९४,४४२.८२
भवन तथा संरचना	९२,९४,९८९.०८	९२,९४,९८९.०८	१,३४,१३,६४५.६४	१,३४,१३,६४५.६४
सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	१,९९,१२,१४१.५३	१,९९,१२,१४१.५३	७०,६५,००७.९३	७०,६५,००७.९३
अन्य पूँजीगत खर्च	१,१७,४२,७१४.००	१,१७,४२,७१४.००	२०,५८,६६५.००	२०,५८,६६५.००
सुरक्षा उपकरण	९,५५,९८०.००	९,५५,९८०.००	८,२४,१८३.५८	८,२४,१८३.५८
सार्वजनिक निर्माण	१७,९२,१०,८०९.४४	१७,९२,१०,८०९.४४	८,०९,३२,९४०.६७	८,०९,३२,९४०.६७
निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	११,५१,११६.६६	११,५१,११६.६६	०.००	०.००
पूँजीगत सुधार खर्च	५०,८१,३३२.३६	५०,८१,३३२.३६	०.००	०.००
कुल जम्मा भुक्तानी	५८,८२,९७,९७७.७२	५८,८२,९७,९७७.७२	४०,७६,७७,७५२.३५	४०,७६,७७,७५२.३५
बचत /कमी (ग = क-ख)	(१०,३०,१३,१९५.५०)	(१०,३०,१३,१९५.५०)	३,६९,५५,७८३.९८	३,६९,५५,७८३.९८
धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)	७४,९७,८७१.५०	७४,९७,८७१.५०	१,०९,२७९.५८	१,०९,२७९.५८

कट्टी रकम भुक्तानी/दाखिला गर्न बाकी			६,०६४.००	६,०६४.००
यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)	(९,५५,१५,३२४.००)	(९,५५,१५,३२४.००)	३,७०,६५,०६३.५६	३,७०,६५,०६३.५६
गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	४१,१३,६२,४९९.१३	४१,१३,६२,४९९.१३	३७,४२,९७,४३५.५७	३७,४२,९७,४३५.५७
आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)	३१,५८,४७,१७५.१३	३१,५८,४७,१७५.१३	४१,१३,६२,४९९.१३	४१,१३,६२,४९९.१३

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।